

การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง
ในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย
นางสาวไอศรา ผ่านเมือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง
ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE FINANCIAL PLANNING AND MANAGEMENT OF SINGLE DIVORCED
MOTHERS IN BANGKOK

By
MISS Iyara PANMUENG

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Business Administration (MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
PROGRAM)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างใน เขตกรุงเทพมหานคร
โดย	ไอยรา ผ่านเมือง
สาขาวิชา	หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผนก ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ปริญญา หรุ่นไพ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง)

58602334 : หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : การวางแผน, การจัดการการเงิน, แม่เลี้ยงเดี่ยว

นางสาว ไอยรา ผ่านเมือง: การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างในเขตกรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการและอุปสรรคของการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้านการวางแผนการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ด้วยวิธีการแนวปรากฏการณ์วิทยา ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีอายุ 30-40 ปี จำนวน 6 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่เกิดจากการหย่าร้าง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการวิจัยพบว่า แม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร มีทักษะการบริหารจัดการการเงิน โดยเริ่มจากประเมินฐานะการเงินของตน เพื่อให้ทราบถึงสถานะการเงิน ค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบทั้งหมด และกำหนดเป้าหมายในชีวิตเพื่อให้มีจุดมุ่งหมายและเป็นแรงบันดาลใจในการเก็บออม แม่เลี้ยงเดี่ยวทำรายรับ-รายจ่าย โดยจดบันทึกและคำนวณค่าใช้จ่ายรวมในแต่ละวัน เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้จ่าย และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีเงินเหลือเก็บ มีการหารายได้เสริม เพื่อให้มีรายรับเพิ่มขึ้นจากอาชีพหลัก เช่น หารายได้เสริมจากการขายสินค้าออนไลน์ รับสอนพิเศษ เป็นวิทยากรในเรื่องที่ตนเองถนัด ทำให้รายรับมากพอที่จะเลี้ยงดูบุตรและครอบครัว นอกจากนี้ยังมีการวางแผนซื้อสินทรัพย์ ซื้อประกันชีวิต ปัญหาและอุปสรรคที่แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องเผชิญ คือ มีภาระที่เพิ่มขึ้นทั้งค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าใช้จ่ายของบุตร ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ ขาดทักษะเชิงลึกเกี่ยวกับการวางแผนการเงินที่เหมาะสม อีกทั้งแม่เลี้ยงเดี่ยวมีพฤติกรรมการใช้จ่ายกับสินค้าฟุ่มเฟือยให้กับตนเองและบุตร ด้านการแก้ไขปัญหา แม่เลี้ยงเดี่ยวศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินในยุคปัจจุบัน และตั้งเป้าหมายทางการเงินที่สามารถทำได้อย่างชัดเจนเพื่อความมั่นคงในอนาคต โดยมีการวางแผนในระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับรายรับของตน

58602334 : Major (MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION PROGRAM)

Keyword : PLANNING, FINANCIAL MANAGEMENT, SINGLE MOTHERS

MISS IYARA PANMUENG : THE FINANCIAL PLANNING AND MANAGEMENT OF SINGLE DIVORCEDMOTHERS IN BANGKOK THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PITAK SIRIWONG, PH.D.

This qualitative research had the aim to study techniques and obstacles in financial planning and management of single divorced mothers living in Bangkok. The research also identified problems of financial management and provided the solutions for single divorced mothers with methodology based on phenomenology. Its main informants were six specifically selected single mothers aged between 30-40 years old. All of them have got divorced. The data was collected by insight interview.

The research found that single mothers in Bangkok assessed their own financial statement to determine entirely financial statement and routine expenses. They then built passion in saving money by setting a financial goal to be achieved. These single mothers noted daily receipts and expenditure to determine their purchasing behaviors. They might able to improve the behaviors in order to gain more savings and manage time to do extra job for extra income besides their main revenue to supply their children and families living sufficiently. These extra jobs included online sales, being tutors, or speakers in their expertise areas, etc. Moreover, they also planned to buy assets and purchase insurance. The major problems that single mothers often found were increasing expenses of themselves and their children including tuition fee, educational aid, and living cost, which their current income could not cover; and lack of insight knowledge in financial management. Moreover, they usually spent money wastefully in goods for both themselves and their children. The solutions overcoming these problems were to study of financial planning in-depth for present situation and to set an exact financial goal for future secure by dividing into short-term and long-term plans in accordance with their incomes.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ รศ.ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดการทำวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.ปริญญา หรุ่นโพธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.สุจิตรา เปลียนรุ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณอาจารย์คณะวิทยาการจัดการทุกท่านที่มอบวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้ในงานวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยและเจ้าหน้าที่ของคณะวิทยาการจัดการ ที่ช่วยประสานงานด้านต่าง ๆ ตลอดจนจบการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ MBA รุ่น 8 ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ และคอยกระตุ้นซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะ พีแฑท พีต่อ พีกิจ พีมีดำ น่องหยก อุ่น เหมียว ออย และที่ขาดไม่ได้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ แม่ ตา ยาย ที่คอยเป็นกำลังใจหลัก และเป็นผู้สนับสนุนทุก ๆ ด้านตลอดการศึกษา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ท่าน ที่ไม่อาจกล่าวนามได้หมด และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์กับผู้ที่สนใจไม่มากก็น้อย และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ไอยรา ผ่านเมือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
3. ขอบเขตการวิจัย.....	4
4. ประโยชน์ที่ได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการทางการเงินส่วนบุคคล.....	5
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนทางการเงิน.....	6
3. แนวคิดทฤษฎีการออมและวางแผนการออม.....	8
ความหมายของเงินและเงินออม.....	9
วัตถุประสงค์ของการออมเงิน.....	10
ทางเลือกในการออมเงิน.....	12
4. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว.....	13
ความหมายของครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว.....	13
ครอบครัวที่มีแม่เป็นหัวหน้าครอบครัว (ไม่มีพ่อ).....	14
ผลกระทบที่มีต่อครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงดูลูกเพียงคนเดียว.....	15
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
1. พื้นที่และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	20
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย.....	22
3. ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
4. การตรวจสอบข้อมูล.....	23
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
1. การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	26
1.1 ประเมินฐานะทางการเงิน.....	26
1.2 กำหนดเป้าหมายในชีวิต.....	29
1.3 การวางแผนการเงินเพื่อบรรลุเป้าหมาย.....	31
2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนและการจัดการทางการเงิน.....	35
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงิน.....	37
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	44
สรุปผลการวิจัย.....	44
1. การจัดการทางการเงิน หรือการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของแม่เลี้ยงเดี่ยวในเขต กรุงเทพมหานคร.....	44
2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนและการจัดการทางการเงิน.....	45
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงิน.....	46
อภิปรายผล.....	47
ข้อเสนอแนะ.....	48
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	48
รายการอ้างอิง.....	49
ภาคผนวก.....	51

ภาคผนวก ก แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์..... 52

ประวัติผู้เขียน..... 55

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เงินมีบทบาทสำคัญในการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องวัดค่าสิ่งต่าง ๆ และยัง สามารถสะสมเพื่อเพิ่มค่าได้ เพราะอนาคตมีความไม่แน่นอน การไม่รู้จักรับบริหารจัดการค่าใช้จ่ายให้ เหมาะสมกับเงินที่หามาได้ การใช้เงินโดยไม่มีเป้าหมาย โดยไม่รู้จักรักษาและเพิ่ม มูลค่าของเงิน รวมทั้งความไม่มีวินัยทางการเงิน อาจทำให้ต้องทำงานหนักตลอดชีวิตเพื่อให้มีเงิน ใช้จ่ายเฉพาะหน้า การวางแผนการเงินส่วนบุคคล เป็นเครื่องมือที่ทำให้ทุกคนใช้จ่ายเงินอย่างมี ประสิทธิภาพและเป็นระบบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบรรลุเป้าหมายชีวิต (กิตติพัฒน์ แสันทวีสุข, 2556)

การวางแผนการเงินส่วนบุคคล เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการดำเนินชีวิต โดยแต่ละ บุคคลย่อมมีการกำหนดกลยุทธ์และวางแผนการเงินแตกต่างกันออกไป เนื่องจากความต้องการ ทางการเงินของคนแต่ละช่วงวัยล้วนแตกต่างกันและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ มนต์ทนา คงแก้ว และ คณะ (2557) การวางแผนทางการเงินนับว่าเป็นสิ่งสำคัญของมนุษย์และเป็นการวางแผนขั้นแรก ที่ทำ ให้เราสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันคนทำงานมีอัตราหนี้สินที่เพิ่มมาก ขึ้น เนื่องจากไม่มีการวางแผนการเงินที่ดี และขาดวินัยในการออม ถึงแม้ว่าคนเราจะมีรายรับเข้ามา แต่ก็ย่อมมีภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากมายเช่นกัน จนบางครั้งทำให้เกิดภาวะรายรับน้อย กว่ารายจ่าย ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน ส่งเกิดผลกระทบต่อจัดการการเงิน (กิตติพัฒน์ แสันทวีสุข, 2556)

การวางแผนการเงินส่วนบุคคล ครอบคลุมถึงการจัดการการเงินที่สำคัญของบุคคล ได้แก่ การวางแผนการบริโภคและอุปโภคที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนประกันภัย การวางแผนการลงทุน การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ และการวางแผนมรดก ซึ่งการวางแผนในแต่ละด้านนั้น สามารถสร้าง ความมั่งคั่ง และเพิ่มพูนความมั่งคั่งให้แก่ผู้วางแผนทางการเงินได้ตลอดจนถึงการส่งมอบความมั่งคั่ง ให้แก่ผู้อื่น (รัชนีกร วงศ์จันทร์, 2533) การตัดสินใจวางแผนการเงินส่วนบุคคลนั้นจะถูกกำหนดโดย ลักษณะพื้นฐานของแต่ละคน เช่น รายได้ อายุ เพศ และระดับการศึกษา เป็นต้น

ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลให้มีคนไทยเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่มีวินัยและความสามารถในการออม โดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจยังทำให้ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น ทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อผู้ที่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน โดยส่วนใหญ่มาจากการซื้อสินค้าที่มีระบบผ่อนสินค้าของแหล่งสินเชื่อของบัตรเครดิตแต่ละธนาคาร ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมที่เปลี่ยนไป ผู้บริโภคใช้จ่ายในสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น ทำให้ไม่มีเงินออมไว้ใช้ในยามจำเป็น และหากเป็นครอบครัวที่มีรายได้น้อย จะมีปัญหาต่อการวางแผนการออมมากขึ้น (สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงการคลัง, 2556)

จากสภาพสังคมในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าทุกวันนี้แม่เลี้ยงเด็ยวันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะด้วยปัญหาการหย่าร้าง โดยจากข้อมูลสถิติการสมรสและการหย่าร้างในรอบ 10 ปี ของประเทศไทย จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองระบุว่า ตั้งแต่ พ.ศ.2549-2559 ที่ผ่านมามีคู่สามีภรรยาจดทะเบียนสมรสลดน้อยลงทุกปี แต่กลับมีคู่แต่งงานที่ตัดสินใจเซ็นใบหย่าเพิ่มสูงขึ้นสวนทางกันทุกปี อัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้นจากเดิมถึง 33% (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2560) ปัญหาการท้องโดยไม่พร้อม และอีกฝ่ายไม่ยอมรับ หรือปัญหาอื่น ๆ ทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องแบกความรับผิดชอบทั้งของตนเอง และบุตรเพิ่มมากขึ้นต้องรับภาระหนัก ด้านเศรษฐกิจ ประสบปัญหาความเครียด ทำให้ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนและการช่วยเหลือลูกในด้านการศึกษาอย่างเหมาะสม (จิรนนท์ พิมถาวร และคณะ, 2557)

ชลลดา จารุศิริชัยกุล (2555) กล่าวว่าลักษณะครอบครัวที่มีเพียง “แม่อยู่กับลูก” อาจนำมาซึ่งความเครียด หรือวิตกกังวล ต่อความไม่มั่นคงและบทบาทใหม่ที่ต้องเป็นทั้งพ่อและแม่ในเวลาเดียวกันต้องดูแลลูก จัดการเรื่องต่าง ๆ เพียงลำพัง ปัญหาที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องเผชิญ นั่นคือ ปัญหาด้านการจัดการทางการเงิน เนื่องจากแม่เลี้ยงเดี่ยวบางคนอาจต้องรับภาระด้านการเงินในการดูแลลูกด้วยตัวเอง อาทิเช่น ค่าเทอม ค่ารักษาพยาบาล ค่าอุปโภค บริโภค เป็นต้น ทำให้ต้องมีการวางแผนการเงินเพิ่มเติมจากในอดีต รูปแบบการใช้จ่ายเงินปรับเปลี่ยนไปจากเดิมมีรายได้เท่าเดิม แต่มีรายจ่ายมากขึ้น เพราะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของลูกและค่าใช้จ่ายภายในบ้านด้วยตัวเอง แน่แน่นอนว่าชีวิตของแม่เลี้ยงเดี่ยวอีกหลายคนอาจจะเผชิญภาวะที่ยากลำบาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต แต่ปัญหาทุกสิ่งจะผ่านพ้นไปได้ หากแม่เลี้ยงเดี่ยวมีความรู้ ความเข้าใจในการ

วางแผนและการจัดการทางการเงินที่ดี จะทำให้มีการคุณภาพชีวิตที่ดีไม่ต่างจากครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ

จากรายงานสถิติจำนวนทะเบียนหย่าในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2559 มีจำนวนสูงสุดถึง 16,081 คู่ บ่งชี้ให้เห็นถึงภาวะแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สถานภาพแม่เลี้ยงเดี่ยวนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตในทุกด้านเกิดภาวะความเครียดจากปัญหาด้านการเงินที่จะต้องรับผิดชอบ อีกทั้งค่าครองชีพในเขตกรุงเทพมหานครที่สูงกว่าต่างจังหวัด โดยแม่เลี้ยงเดี่ยวยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการและการวางแผนการเงินที่แตกต่างกันออกไป (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2560) รายได้หลักของแม่เลี้ยงเดี่ยวนั้น ส่วนใหญ่มาจากเงินเดือนประจำและเงินโบนัส แต่ก็จะถูกนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ซึ่งได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ค่าใช้จ่ายในการดูแลบุตร ค่าเทอม ค่าหนังสือเรียน ค่าเรียนพิเศษ ค่าอุปโภค บริโภคต่าง ๆ ของบุตร อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายซื้อสิ่งของต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกสบาย การใช้จ่ายเกี่ยวกับพันธะทางการเงินที่มีอยู่ เช่น ค่าเบี้ยประกัน ค่าดอกเบียเงินกู้ ตลอดจน ค่าภาษี เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวยังมีภาระเป็นสองเท่าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีภาระรับผิดชอบบุตรเพียงลำพัง

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง กรณีศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาถึงการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางให้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ประสบปัญหาทางด้านการเงิน เพื่อเป็นความรู้และประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปสนับสนุนนโยบายครอบครัว รวมถึงการส่งเสริมแหล่งประโยชน์ของครอบครัวแม่คนเดียวให้ดำรงได้อย่างเป็นปกติสุข และเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและนำไปปรับให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการวางแผนและการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการวางแผนและการจัดการทางการเงิน ตลอดจนศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการศึกษาข้อมูลคือ กรุงเทพมหานคร

3.3 ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ แม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 6 คน ใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างโดยเฉพาะ

3.4 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ใช้ทำการวิจัยคือเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560

4. ประโยชน์ที่ได้รับ

4.1 ทำให้ทราบถึงการวางแผนและการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของแม่เลี้ยงเดี่ยว เพื่อนำสู่การให้ความรู้ความเข้าใจ และการวางแผนการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวและบุคคลต่าง ๆ ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

4.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว เพื่อนำปัญหาที่พบไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา ทั้งแม่เลี้ยงเดี่ยวและบุคคลทั่วไป

4.3 ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการเงิน ทั้งส่วนบุคคลและข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อทำแผนการพัฒนารายจ่ายของประชากรให้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการทางการเงินส่วนบุคคล
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนทางการเงิน
3. แนวคิดทฤษฎีการออมและวางแผนทางการเงิน
4. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการทางการเงินส่วนบุคคล

รัชนีกร วงศ์จันทร์ (2533) กล่าวถึง การจัดการทางการเงินหรือการวางแผนการเงินส่วนบุคคล หมายถึง การจัดระเบียบการเงินของคุณ โดยรู้จักบริหาร จัดการรายรับและรายจ่ายให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยให้มีทักษะการเงินอย่างชาญฉลาด คือ การรู้จักหาเงิน การรู้จักออมเงิน การรู้จักใช้เงิน และการรู้จักทำให้เงินงอกเงย หากขาดทักษะข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้สมดุลทางการเงินสูญเสียไปและในที่สุดก็จะกลายเป็นปัญหาทางการเงิน

มนต์ทนา คงแก้ว และคณะ (2557) กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานในการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. บริหารการเงินเพื่อป้องกันผลกระทบจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน (Security) ในแต่ละคน มีความเสี่ยง ไม่เหมือนกันหรืออาจไม่เท่ากัน ซึ่งมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้การรับมือกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ความเสี่ยงจากการตกงาน ความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ เป็นต้น ดังนั้น การจัดการการเงินส่วนบุคคลควรมีเงินเก็บไว้ใช้ยามจำเป็น เพื่อความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต เช่น การทำประกันชีวิต การประกันสุขภาพ เป็นต้น

2. บริหารการเงินเพื่อความมั่นคงของชีวิต (Stability) คือการใช้จ่ายไม่เกินรายได้ที่ได้รับ ไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็นและไม่สร้างหนี้ที่ไม่ก่อเกิดรายได้ เช่น การซื้อสินค้าราคาแพง ผ่านบัตรเครดิต โดยคิดว่าในอนาคตจะมีรายได้เพิ่มพอจ่ายคืนได้ ถือว่าเป็นการนำเงินออมในอนาคตมาใช้ล่วงหน้า ในทางตรงกันข้ามหากภาระหนี้สินที่มีอยู่เป็นหนี้สินที่จะก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต เช่น ซื้ออสังหาริมทรัพย์ ถือเป็นการลงทุน สำหรับการบริหารการเงินเพื่อสร้างความมั่นคง สามารถทำได้โดยการทำงบประมาณรายจ่าย ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่ามีการใช้จ่ายเท่าใด ควรจะใช้จ่ายเท่าใดและควรจะเก็บออมเท่าใด

3. บริหารการเงินเพื่อสร้างความมั่นคง (Growth) เมื่อสามารถบริหารการเงินให้มั่นคงเพื่อมีไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นได้แล้ว ก็สามารถนำเงินมาคิดสร้างความมั่งคั่งให้แก่ตนเองได้ โดยเริ่มจากการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลงทุนในกองทุน ตราสารเงิน พันธบัตรรัฐบาล หุ้น กองทุนรวมประเภทต่าง ๆ อสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น ในช่วงการลงทุนครั้งแรก ควรเริ่มลงทุนจากจำนวนเงินน้อยก่อนเพื่อประเมินว่ามีความเข้าใจมากน้อยเพียงใดแล้วค่อยเพิ่มขึ้นเพื่อความไม่ประมาท

4. การป้องกันและบริหารความมั่นคง (Protection and Management) หลังจากที่มีการลงทุนแล้วประสบความสำเร็จแล้ว สิ่งที่ต้องทำต่อไปก็คือ การรักษาระดับความมั่งคั่งให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น หาที่ปรึกษาทางการเงินให้มาดูแลความมั่งคั่ง การทำประกันอัคคีภัยสำหรับอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนทางการเงิน

กิตติพัฒน์ แสตนวิสุทธิ (2556) ได้กล่าวถึง กระบวนการวางแผนทางการเงิน สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดเป้าหมายทางการเงินและเป้าหมายในการดำเนินชีวิต การมีเป้าหมายในชีวิต จะทำให้เราสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตในแต่ละช่วงอายุได้ เป้าหมายที่ดีต้องมีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และสามารถทำได้จริง ซึ่งอาจมีเป้าหมายหลายอย่างก็ได้ แต่ควรจัดลำดับความสำคัญและลงมือทำในสิ่งที่สำคัญก่อน เช่น ต้องการเก็บออมเงินไว้ส่งบุตรเรียนจนจบปริญญาตรี เมื่อหมดภาระแล้วจึงปลูกบ้านเป็นของตนเอง หรือทำประกันชีวิตระยะยาวไว้เพื่อให้มีเงินใช้จ่ายเป็น

รายเดือนยามเกษียณอายุ เป็นต้น เป้าหมายเหล่านี้จะเป็นเครื่องกำหนดว่าจะต้องเก็บออมเท่าไรถึงจะบรรลุเป้าหมาย

2. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงิน เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับตนเองในด้านการเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย ช่วงอายุ และภาระที่ต้องรับผิดชอบ ที่เป็นอุปสรรคต่อการวางแผนทางการเงิน เพื่อลดอุปสรรคเหล่านั้นลง ซึ่งได้แก่

2.1 ช่วงอายุ (Life Cycle) ผู้ที่มีอายุน้อยและอยู่ในช่วงวัยทำงาน จะมีการออมเงินในรูปแบบของสินทรัพย์คงทน เช่น บ้าน รถยนต์ ซึ่งมีระยะเวลาผ่อนชำระยาวนาน 5-30 ปี ทำให้รายได้หมดไปกับการผ่อนชำระ โดยไม่ได้เก็บออมเงินหรือลงทุนที่จะทำให้รายได้งอกเงยขึ้น ภาระนี้จึงควรวางแผนให้มีการออมในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย

2.2 รายได้ที่ได้รับ (Income) ทำให้ทราบว่าตนเองมีแหล่งที่มาของรายได้ทางใดบ้าง ทั้งรายได้ประจำรายได้เสริม ผลตอบแทนจากการลงทุน เพื่อให้สามารถคำนวณปริมาณเงินที่ต้องใช้จ่ายและเงินที่เหลือเพื่อการออม หากไม่พอจะสามารถหาได้จากแหล่งใดบ้าง เพื่อให้การวางแผนทางการเงินประสบผลสำเร็จ

2.3 รายจ่าย (Expenses) การจัดทำบัญชีครัวเรือน จะทำให้สามารถแยกประเภทของรายจ่าย ได้ว่า รายจ่ายใดเป็นรายจ่ายที่หมดไป รายจ่ายใดเพื่อการเก็บออม รายจ่ายใดเพื่อการสะสมสินทรัพย์ จะทำให้วางแผนได้ว่ารายจ่ายใดที่ฟุ่มเฟือยและตัดทอนลงได้บ้าง เพื่อให้มีเงินรายได้เหลือเพื่อการวางแผนทางการเงิน

3. ลงมือวางแผนทางการเงินเป็นลายลักษณ์อักษร การเขียนแผนทางการเงินเป็นลายลักษณ์อักษร จะทำให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองได้ชัดเจนขึ้น แผนการเงินที่ดีต้องมีความยืดหยุ่น เมื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ มีสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง เปลี่ยนเป็นเงินสดได้อย่างรวดเร็ว ในการนำเงินไปลงทุนต้องพิจารณาสีทธิประโยชน์ทางภาษีที่รัฐบาลให้การสนับสนุนให้ออมเงินด้วย

4. นำแผนทางการเงินไปปฏิบัติและทบทวน เมื่อนำแผนการเงินไปปฏิบัติแล้วอาจพบปัญหาและอุปสรรค ให้ทำการทบทวนแผนอยู่เสมอ เพื่อทบทวนพฤติกรรมการใช้จ่าย เมื่อพบข้อบกพร่องจะได้ทำการปรับแผน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นหรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ช่วยให้การออมเงินเป็นไปตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า บุคคลจะสามารถเก็บออมได้สำเร็จจะต้องมีเป้าหมายในการดำรงชีวิตทั้งปัจจุบันและในอนาคต มีการวางแผนทางการเงิน ประมาณการรายรับ รายจ่าย หนี้สินของตนเองที่จะส่งผลกระทบต่อ การออมเงิน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนและทบทวนแผนการเงินอย่างสม่ำเสมอ รู้จักเก็บออมใช้ในสิ่งที่จำเป็น ไม่ใช่จ่ายเงินเกินตัวและสิ้นเปลืองไปกับของที่ไม่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัวในอนาคต

3. แนวคิดทฤษฎีการออมและวางแผนการออม

สุขใจ น้ำผุด และคณะ (2551) กล่าวถึงเรื่องการออมโดยให้ความหมายของเงินออมไว้ว่า รายได้เมื่อหักรายจ่ายจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้ เรียกว่าการออม โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่าการใช้จ่ายที่จะเพิ่มออมให้แก่บุคคล อาจทำได้โดยพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น ด้วยการทำงานมากขึ้น ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ หรือปรับปรุงที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพ มีรายได้สูงขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ควรลดรายจ่ายลงด้วยการรู้จักใช้จ่ายที่จำเป็น และเหมาะสมก็จะทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้ เหมือนกับความสำคัญของการออม คือ เงินออมเป็นปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายซึ่งบุคคลกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ นอกจากนี้เงินออมยังใช้สำหรับแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนทางการเงิน ที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลได้ด้วย ดังนั้นบุคคลควรมีการออมอย่างสม่ำเสมอในชีวิต ซึ่งระดับของการออมของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันไปตามเป้าหมายของแต่ละบุคคล กล่าวคือ เป้าหมายยิ่งสูงระดับการออมก็ยิ่งสูงตามไปด้วย ซึ่งมีแนวทางการออมเงิน ดังนี้

1. การปฏิบัติเกี่ยวกับเงินออมที่ดี โดยการจัดทำงบประมาณเงินสดส่วนบุคคลขึ้นซึ่งจะทำให้ทราบว่าแต่ละเดือนจะมีเงินคงเหลือเป็นเงินออมเท่าไรได้เสนอแนวทางปฏิบัติไว้
2. ทำงบประมาณรายได้และรายจ่ายเพื่อจะรู้ว่าเงินเหลือที่จะเก็บออมได้เท่าไร
3. เมื่อทำงบประมาณและได้ทราบได้ว่าสามารถเก็บออมได้เท่าไรแล้วให้กันเงินออมส่วนนั้นไปฝากธนาคารทันที โดยเงินออมควรเปิดบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีที่ไว้สำหรับใช้จ่ายทั่วไป และบัญชีนี้ไม่ควรเบิกถอนได้ง่าย
4. รายได้ที่ได้รับการออม เช่น ดอกเบี้ยที่ได้รับควรนำไปลงทุนต่อ (Re-investment) ทันทีเพื่อให้เงินออมงอกเงยขึ้นไปอีก

5. นำเงินออมไปลงทุนหาผลประโยชน์อย่างถูกวิธีโดยที่ให้ความปลอดภัยและก่อให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุด

นอกจากนี้การเก็บเงินออมไว้กับตนเองย่อมไม่ปลอดภัยและเป็นการสูญเสียรายได้ที่ควรได้รับ ดังนั้นเงินออมควรเก็บไว้ในที่ปลอดภัยและมีรายได้ด้วย โดยฝากธนาคาร สถาบันการเงินต่าง ๆ หรือเก็บออมในรูปการซื้อหลักทรัพย์หรือตราสารที่มีความมั่นคง ก่อให้เกิดรายได้และสามารถเปลี่ยนมาเป็นเงินสดได้ง่าย

ความหมายของเงินและเงินออม

จรินทร์ เทศวานิช (2542) ให้ความหมายของเงิน คือ สิ่งที่เป็นเครื่องวัดมูลค่าสินค้าและบริการ (Standard of Value) โดยกำหนดค่าขึ้นเป็นหน่วยเงินตรา เช่น ดอลลาร์ บาท ปอนด์สเตอร์ลิง และคนในสังคมยอมรับว่าใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้ (Medium of Exchange) ซึ่งหน่วยเงินตราต้องมีค่าคงที่ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการหรือชำระหนี้สินค่าได้ เดนนิส โรเบิร์ตสัน (Dennis Robertson 1966, อ้างถึงใน วเรศ อุปปาติก, 2540) ให้ความหมายของเงิน คือ เงินจะเป็นสิ่งใดก็ได้ แต่เป็นสิ่งที่ยอมรับโดยทั่วไปในการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนชำระค่าสินค้าและ ผลิตพันธ์ต่าง ๆ โดยต้องเป็นหน่วยวัดที่มีมูลค่ามาตรฐาน เดวิด ฮูม (David Hume, อ้างถึงใน จรินทร์ เทศวานิช, 2542) ให้ความหมายของเงิน คือ เป็นสิ่งที่ทุกคนมีความเห็นร่วมกันว่าใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้านิดหนึ่งกับสินค้านิดอื่น ๆ ได้อย่างสะดวก รัตนา สายคณิต (2544) ให้ความหมายของเงิน คือ สิ่งที่มีสภาพคล่องสูงที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและชำระหนี้จากการซื้อขายสินค้าและบริการได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจอยู่ในรูปของธนบัตร หรือเหรียญกษาปณ์

ผู้วิจัยสรุปว่าเงิน คือ สิ่งที่ทุกคนในสังคมยอมรับร่วมกันว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการมีสภาพคล่องสูง สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในขณะเดียวกันต้องมีมูลค่าที่คงที่แน่นอน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ซึ่งเงินจะถูกกำหนดค่าขึ้นเป็นหน่วยเงินตรา เช่น เงินบาทของไทย เงินเยนของญี่ปุ่น เงินดอลลาร์ของสิงคโปร์อยู่ในรูปของธนบัตรหรือเหรียญเพื่อเป็นมาตรฐานในการวัดค่าสิ่งที่ต้องการแลกเปลี่ยน ช่วยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนสินค้าได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการตั้งคำถามกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบถึงการให้ความหมายของเงินในมุมมองของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีค่าใช้จ่ายและค่าครองชีพสูง

สุขใจ น้ำพุด (2541) ให้ความหมายของเงินออม คือ รายได้ที่เหลืออยู่จากการหักค่าใช้จ่ายแล้วและไม่ได้ถูกใช้ไปการออมจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีรายได้มากกว่ารายจ่าย หรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงและหารายได้พิเศษหรืออาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้จากงานประจำที่ทำอยู่จะทำให้มีรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้วเหลือเพียงพอที่จะเก็บออมได้

ธัญวงศ์ กิริตวานิชย์ (2550) ให้ความหมายของเงินออม คือ การแบ่งเงินที่ได้รับจากรายได้ประจำหรือรายได้เสริม โดยไม่ใช้ในปัจจุบันแต่เก็บไว้ใช้ยามจำเป็นในอนาคต ส่วนที่เหลือจึงนำไปใช้จ่าย ซึ่งทุกคนสามารถออมเงินได้ หากมีรายได้มากก็ออมมาก มีรายได้น้อยก็ออมน้อยหน่อย ตามกำลังทรัพย์ที่มี

กร ศิริโชควัฒนา (2551) ให้ความหมายของเงินออม คือ การจัดสรรเงินจากรายได้ที่ได้รับไว้เป็นเงินออมส่วนหนึ่งเพื่อเป็นหลักประกันในอนาคตส่วนที่เหลือจึงนำไปใช้จ่าย การออมมีทั้งที่เก็บเป็นเงินฝากธนาคารหรือเก็บเป็นสินทรัพย์มีมูลค่า และสามารถนำสินทรัพย์เหล่านี้มาแปลงเป็นเงินสดได้เมื่อยามฉุกเฉินที่ต้องการใช้เงิน เช่น บ้าน ที่ดิน หุ่น รถยนต์ ทองคำ การทำประกันชีวิตแบบมีระยะเวลาจ่ายคืน เป็นต้น

สิตาภา บัวเกษ (2552) ให้ความหมายของเงินออม คือ เงินรายได้ส่วนที่เกินกว่าค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนเก็บออมไว้ โดยมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ย ถ้าอัตราดอกเบี้ยจากการออมเงินเพิ่มขึ้นก็จะจูงใจให้การออมเงินเพิ่มขึ้น หากอัตราดอกเบี้ยลดลงการออมเงินก็จะลดลงด้วย

วัตถุประสงค์ของการออมเงิน

จากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่าบุคคลจะมีวัตถุประสงค์ในการออมเงินแตกต่างกัน ตามแนวคิดและเป้าหมายในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งจัดเรียงลำดับตามความสำคัญ ได้ดังนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, อ้างถึงใน กิตติพัฒน์ แสตนวิสุข, 2556)

1. เพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าจะจ่ายมากหรือน้อยในการเจ็บป่วยหรือมีเหตุฉุกเฉินแต่ละครั้ง ซึ่งยากที่จะวางแผนล่วงหน้าได้ จึงต้องมีการเก็บออมไว้ส่วนหนึ่ง

2. เพื่อบริหารรายรับ - รายจ่าย เป็นการสร้างหลักประกันชีวิตในช่วงวัยทำงาน เพื่อให้มีความมั่นคงทางการเงิน หรือออมเพื่อให้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ที่จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

อาจจะเป็นการนำเงินออมไปซื้อสินทรัพย์ที่สามารถนำมาเป็นหลักทรัพย์ในการค้ำประกันการกู้ยืมเงิน เพื่อประกอบอาชีพ หรือนำเงินออมไปลงทุนประกอบอาชีพโดยตรงก็ได้

3. เพื่อให้มีเงินไว้ใช้ในยามชรา เป็นการเก็บออมไว้ใช้ในยามที่ชราหรือเกษียณ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่เป็นภาระแก่ลูกหลานและสังคม ซึ่งสามารถวางแผนได้ว่าผู้ออมมีช่วงเวลาในวัยทำงานนานเพียงใด และยามชราจะต้องใช้เงินในแต่ละเดือนเท่าไร

4. เพื่อไว้ใช้ทางการศึกษา เป็นการเก็บออมเพื่อเป็นทุนการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสามารถใช้ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น ช่วยสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีได้

5. เพื่อมีบ้านเป็นของตนเอง เป็นการออมเพื่อให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและเป็นอสังหาริมทรัพย์ ผู้ออมอาจเก็บเงินเพื่อซื้อบ้านด้วยเงินสดหรือใช้เป็นเงินค่างวดเพื่อให้มีโอกาสในการได้ครอบครองบ้าน ซึ่งบ้านเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตอย่างหนึ่ง

6. เพื่อซื้อสินค้าคงทน เป็นการออมในรูปของสินทรัพย์ที่มีมูลค่า และสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในยามฉุกเฉิน เช่น รถยนต์ ที่ดิน เครื่องใช้ไฟฟ้า

7. เพื่อไว้ใช้กู้เงินเป็นการออมโดยเก็บในรูปของเงินสด อสังหาริมทรัพย์และสินทรัพย์ที่สามารถนำไปเป็นหลักประกันในการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินได้ ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียน

8. อื่น ๆ เป็นการออมเพื่อเก็บเงินไว้ใช้จ่ายนอกเหนือจากรายจ่ายประจำที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่ได้คาดคะเนไว้ล่วงหน้า เช่น เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานหรือสังคม เพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อการเสี่ยงโชค เพื่อทำบุญ เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรม ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการออมเงินที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า แต่ละบุคคลจะมีวัตถุประสงค์ในการออมเงินแตกต่างกัน ตามความสามารถในการหารายได้ และเป้าหมายที่วางไว้ในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้มีความมั่นคงต่อฐานะความเป็นอยู่ในอนาคตเมื่อมีเหตุฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด ก็สามารถนำเงินที่ออมไว้มาใช้ประโยชน์ได้ การออมยังช่วยให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น ต้องการมีบ้านเป็นของตนเองก่อนอายุ 40 ปี ต้องการเก็บออมเพื่อส่งลูกเรียนหนังสือในระดับปริญญา หรือต้องการเก็บออมเพื่อไว้ช้ายามชราที่ไม่สามารถทำงานได้แล้ว เพื่อลดภาระลูกหลาน เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่ก็มีวัตถุประสงค์ในการเก็บออมเงินที่คล้ายกันเก็บเป็นเงินสด เงินฝากธนาคาร ซื้อสินทรัพย์ที่มีค่าในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการ

ตั้งคำถามกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบถึงวัตถุประสงค์ในการออมเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร ว่ามีวัตถุประสงค์ใดบ้างและสามารถกระทำได้ตามที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร

ทางเลือกในการออมเงิน

ธัญวงศ์ กীরตวานิชย์ (2550) ได้อธิบายทางเลือกในการออมเงินของบุคคลไว้ว่า มีหลายวิธีที่บุคคลจะเลือกออมเงินให้เหมาะสมกับรายได้และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล โดยสามารถเลือกวิธีการออมเงินได้ ดังนี้

1. การเก็บเงินสดไว้กับตัว โดยเก็บไว้ในตู้เงินที่เก็บที่บ้าน ซึ่งมีความสะดวกต่อความต้องการใช้เงินในยามฉุกเฉินในขณะเดียวกันทำให้เกิดการนำเงินไปใช้จ่ายได้ง่ายขึ้น เงินสดที่เก็บไว้เฉย ๆ ไม่ได้นำไปลงทุนใด ๆ ก็จะไม่ได้รับผลตอบแทนและมูลค่าเงินก็จะลดลงจากอัตราเงินเฟ้อ และเพื่อป้องกันการสูญหายหรือการโจรกรรม คนส่วนใหญ่จึงเลือกฝากเงินกับสถาบันการเงิน ที่มีอยู่มากมายซึ่งมีความมั่นคงปลอดภัยและได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน

2. การทำประกันชีวิต เป็นการออมเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองจากการเจ็บป่วย อุบัติเหตุที่ทำให้ทุพพลภาพหรือเสียชีวิต โดยที่ผู้ทำประกันไม่ต้องจ่ายเงินเอง บริษัทประกันจะเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายแทนผู้ทำประกัน การประกันเป็นไปโดยสมัครใจของผู้ทำประกัน มีการกำหนดระยะเวลาในการรับผลประโยชน์ไว้อย่างชัดเจนโดยต้องเบี้ยประกันเป็นรายเดือนหรือรายปี เพื่อให้ได้รับความคุ้มครอง

3. กองทุนประกันสังคม เป็นกองทุนที่รัฐบาลจัดตั้งเพื่อสร้างสวัสดิการและความมั่นคงให้แก่แรงงานภาคเอกชนในระบบ โดยลูกจ้างและนายจ้างจะนำส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมฝ่ายละเท่า ๆ กัน และรัฐบาลสมทบให้อีกส่วนหนึ่ง ผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองในกรณีเจ็บป่วย กรณีประสบอันตราย กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีว่างงาน กรณีทุพพลภาพหรือเสียชีวิตและกรณีเกษียณอายุ

4. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนบำเหน็จ บำนาญ ข้าราชการ เป็นการออมเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายเมื่อยามเกษียณอายุแล้ว กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างภาคเอกชนส่วนกองทุนบำเหน็จ บำนาญข้าราชการสำหรับข้าราชการ ลูกจ้างหรือข้าราชการจะนำส่งเงินสะสมเองและนายจ้างสมทบให้อีกส่วนหนึ่งผู้ออมจะได้รับผลตอบแทนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่นำส่ง

5. การลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์รูปแบบต่าง ๆ คือการนำเงินออมไปลงทุนในรูปแบบของกองทุนรวม หุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร ที่ให้ผลตอบแทนที่ดี ผลตอบแทนจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงในการลงทุน หากการลงทุนมีความเสี่ยงมากผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนจะได้รับก็มากตามไปด้วย ผู้ลงทุนต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ดีก่อนตัดสินใจลงทุน หรือจะเลือกออมเงินโดยซื้อเป็นสินทรัพย์คงทน เช่น ทองคำ เพชร ที่ดิน บ้านก็ได้เช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรม ทางเลือกในการออมเงินที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่าการออมเงินมีรูปแบบที่หลากหลาย มีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน ผู้ออมต้องศึกษาทำความเข้าใจก่อนที่จะตัดสินใจเลือกออมเงินในรูปแบบใด โดยคำนึงถึงความสะดวก รายได้ ความสามารถในการออมเงิน และวัตถุประสงค์ในการออมเงิน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ออมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการตั้งคำถามกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบถึงวิธีการเลือกออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ และสามารถออมเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว

ความหมายของครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว

กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์ (2531) ได้กล่าวว่า ครอบครัวที่มีเฉพาะมารดา หมายถึง ครอบครัวที่มีมารดาเพียงคนเดียวเป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการหย่าร้างหรือเป็นหม้าย เพราะสามีเสียชีวิต หรือแยกย้ายกันอยู่

มาลี จิรวัดนานัน (2545) กล่าวถึงสาเหตุของครอบครัวแม่คนเดียวว่าเป็นผลมาจากการหย่าร้าง การแยกทางกัน การเป็นหม้าย การรับบุตรบุญธรรมหรือการเป็นมารดานอกสมรส

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2542) อธิบายการเป็นครอบครัวแม่คนเดียวไว้ว่า ส่วนใหญ่มักเป็นครอบครัวที่สามีแยกออกไปอยู่ที่อื่นจะด้วยเหตุอะไรก็ตาม หรือไม่ก็เป็นครอบครัวที่เมื่อผู้หญิงมีลูกโดยไม่ได้แต่งงานตามกฎหมาย และหรือสามีฝ่ายชายไม่ยอมรับผิดชอบหรือฝ่ายหญิงไม่ยอมรับการเลี้ยงดูจากฝ่ายชาย

ครอบครัวที่มีแม่เป็นหัวหน้าครอบครัว (ไม่มีพ่อ)

บทบาทหน้าที่ของแม่ต่อครอบครัว

ตรีนุช ธงไชย (2540) หน้าที่ของแม่นอกจากการให้กำเนิดบุตรแล้ว ยังมีอีกหลายหน้าที่ที่ต้องทำให้ครอบครัวดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีความสุข ปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวมีความสุขนั้นเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เนื่องจากสังคมยุคปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนไป ทำให้แม่ในยุคปัจจุบันต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อหาเงินมาช่วยเหลือ แบ่งเบาครอบครัวทางเศรษฐกิจ อีกทั้งในขณะเดียวกันแม่ต้องมีบทบาทที่ต้องดูแล อบรมสั่งสอนบุตรอีกด้วย ถึงแม้ว่าแม่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แต่แม่ยังคงต้องรับผิดชอบงานภายในบ้านทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นงานบ้าน ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน ดูแลบุตร ได้แก่

1. สร้างการมีส่วนร่วมในครอบครัว ครอบครัวจะอยู่เย็นเป็นสุขถ้าทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวพ่อมิใช่บุคคลที่ควรงดเว้นจากงานบ้าน เป็นบุคคลพิเศษ การกระทำเช่นนี้เป็นการทอดทิ้งสมาชิกครอบครัวคนสำคัญ ในอดีตกาลงานบ้านส่วนใหญ่ตกเป็นหน้าที่ของผู้เป็นแม่แต่เพียงผู้เดียว บางบ้านอาจมีลูกจ้างช่วยแบ่งเบาภาระ เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป แม่เริ่มออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้นและลูกจ้างทำงานบ้านเริ่มหายาก งานบ้านจึงเป็นภาระที่คนในครอบครัวต้องมีส่วนช่วยกันและไม่ถือเป็นที่ของผู้ใดโดยเฉพาะอาจเรียกได้ว่าหมดยุคที่จะมาถือว่างานบ้านเป็นงานของผู้หญิง งานอาชีพเป็นงานของผู้ชายอีกต่อไปจริง ๆ แล้วไม่ว่าจะเป็นงาน ซักผ้า รีด ผ้า กวาดบ้าน ถูบ้าน ทำกับข้าว เลี้ยงลูกทุกคนช่วยกันทำโดยไม่ต้องมาเกี่ยวกันว่าใครทำมากทำน้อย แต่เมื่อใดใครว่างก็ช่วยกันทำ ทำด้วยความปรารถนาดีที่จะให้คนที่ตนรักไม่ต้องรับภาระมากเกินไป เช่น พ่อช่วยเลี้ยงลูก ซักผ้า เพราะไม่อยากให้แม่ลำบาก ลูกทำงานบ้านเพราะไม่อยากให้พ่อแม่เหน็ดเหนื่อย เช่นนี้จึงเป็นความรักความเห็นใจกันอย่างแท้จริง การสร้างการมีส่วนร่วมนี้ควรเกิดขึ้นจากความพอใจของกันและกัน แม่จะต้องมีวิธีการเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดความใกล้ชิดดังกล่าวนี้ขึ้นในครอบครัว

2. แม่จะต้องมีสติในการแก้ไขปัญหา ไม่ใช่อารมณ์ ความเครียดในการแก้ไขปัญหา ควรมีเหตุผลที่เพียงพอ เพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยกหรือรักษาสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นภายในครอบครัว สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างให้ครอบครัวมีบรรยากาศที่ดี ไม่ตึงเครียด และทำให้ครอบครัวมีความสุข ไรส และราวิล (Ross and Rawhill, 1975 อ้างใน ตรีนุช ธงไชย, 2540) ได้ระบุสิ่งที่น่าวิตกสำหรับคนในกลุ่มนี้ว่า

1. ครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงดูลูกเพียงคนเดียว ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจมากที่สุด เกือบจะครึ่งหนึ่งของครอบครัวที่มีลักษณะดังกล่าว มีความยากจน ใช้ชีวิตอยู่ด้วยการได้รับการสงเคราะห์จากองค์กรช่วยเหลือทั้งภาครัฐและเอกชนและเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงในการใช้ชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ยากจน
2. เกิดผลกระทบต่อเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ และสังคมในเรื่องที่ขาดพ่อ
3. ขาดนโยบายในการช่วยเหลือครอบครัวที่มีลักษณะดังกล่าวของรัฐบาล และเอกชนที่มีทิศทางในการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน

ผลกระทบที่มีต่อครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงดูลูกเพียงคนเดียว

1. ผลกระทบทางด้านบทบาทครอบครัวที่มากเกินไป (Role Over Load) ได้แก่ การที่หัวหน้าครอบครัวต้องทำหน้าที่เป็นทั้งพ่อและแม่ในเวลาเดียวกันก่อให้เกิดความเครียดในการดูแลอบรมเลี้ยงดู สอนสั่งสอนแก่สมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่ชดเชยต่อความต้องการที่ซับซ้อน ทั้งอารมณ์ สังคม ทดแทนให้แก่พ่อที่หายไปแก่ลูกซึ่งถือว่าเป็นความยุ่งยาก และเป็นความสิ้นเปลืองของการทำหน้าที่ของผู้ปกครอง

ตรีนุช ธงไชย (2540) กล่าวว่า ชายที่หย่าร้างและต้องดูแลลูก ๆ โดยปราศจากภรรยา จะมีปัญหาในเรื่องการจัดการภายในบ้าน ซึ่งเคยเป็นงานที่ภรรยาทำมาก่อน รวมไปถึงบทบาทภายในบ้านและการปรับตัวกับงานประจำภายในบ้าน โดยประสบปัญหาอย่างมากในช่วง 1 ปีแรก และมีแนวโน้มลดลงในปีที่ 2 หลังการหย่าร้างในส่วนของฝ่ายหญิง หลังจากการหย่าร้างจะต้องทำงานหนักมากขึ้น ทั้งภาระหน้าที่ภายในบ้านและนอก บ้าน ล้วนส่งผลให้เกิดความเครียดมากขึ้นประสิทธิภาพในการดูแลบุตรก็ลดลงไปกว่าเดิม

2. ผลกระทบต่อภาระหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัว (Economic Hardships) การที่ต้องกลายเป็นผู้นำครอบครัว และหาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียว เป็นผลให้ผู้นำครอบครัวต้องพยายาม อย่างมาก เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวให้เพียงพอ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับลูก ผู้นำครอบครัวมักเกิด ความรู้สึกที่ไม่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวอย่างเพียงพอได้ และลูก ๆ วัยรุ่นมักรู้สึกว่าพวกเขา มีภาวะ ไม่เท่าเทียมกับ กลุ่มเพื่อน ๆ ในฐานะทางการเงิน(ในการหย่าร้างจะมีผลกระทบมากกว่าเดิม) การแยกครอบครัวเป็นผลให้จากเดิมที่คู่สมรสหาเงินใช้จ่ายภายใน 1 ครั้วเรือน กลายเป็นเหลือผู้นำที่ต้องหาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียว เป็นผลให้ต้องหารายได้ให้มากขึ้น เพื่อทดแทนรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น

ขึ้น ทดแทนรายรับที่สูญเสียไป ถึงแม้ว่ารายได้อื่นๆของทั้งคู่สมรสแต่ละคนจะยังเท่าเดิม นอกจากความเครียดที่เกิดขึ้นจากการพยายามที่จะหารายได้เพิ่มขึ้น การพยายามทำงาน เพื่อหารายได้ให้เพิ่มมากขึ้นยังมีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพจากการพักผ่อนไม่สม่ำเสมอ การมีกิจกรรมกับลูก ๆ ที่ลดลง ส่งผลให้เกิดการขาดความสนใจ ใส่ใจกับบุตรได้มากขึ้น

3. ผลกระทบจากการที่ถูกสังคมทิ้งให้โดดเดี่ยว (Social Isolation) จากภาระหน้าที่หนักหน่วงในการเลี้ยงครอบครัว เป็นผลให้ไม่มีเวลาในการที่จะนำครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วมับกิจกรรมทางสังคมได้ เหมือนกับครอบครัวปกติทั่ว ๆ ไป รวมไปถึงการไม่แน่ใจ และลังเลของครอบครัว ในการที่สร้างสัมพันธภาพกับสังคมที่โดยมากที่สังคมยังไม่เปิดกว้างสำหรับครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงดูเพียงคนเดียว โดยเฉพาะครอบครัวที่มีสาเหตุมาจากการหย่าร้าง การแยกจากกันและการตั้งครรรค์โดยไม่ได้แต่งงาน Bohannan (1970) กล่าวว่า “การสูญเสียมิตรภาพในกลุ่มครอบครัวที่มีสาเหตุมาจากการหย่าร้างนั้น เพราะสังคมมีแนวโน้มที่จะรวมกลุ่มกันเฉพาะกลุ่มคนที่อยู่ในครอบครัวปกติที่มีทั้งพ่อและแม่ ส่วนกลุ่มครอบครัวที่มีการหย่าร้างจัดเป็นกลุ่มที่ผิดปกติในการที่จะนำมารวมกลุ่มสังคม ดังนั้นจึงเป็นผลให้กลุ่มครอบครัวดังกล่าว ต้องสูญเสียการติดต่อกับสังคม และขาดแหล่งช่วยเหลือจากสังคม เมื่อเทียบกับก่อนเกิดภาวะการหย่าร้างภายในครอบครัว”

4. ผลกระทบที่เกิดจากความรู้สึกสูญเสีย และความโศกเศร้า (Feelings of Loss and Grief) ครอบครัวที่มีแม่เพียงคนเดียว ไม่ว่าจะมาจากการสูญเสียชีวิตของคู่สมรส การหย่าร้าง การแยกจากกันหรือการตั้งครรรค์โดยมิได้แต่งงานล้วนแล้วแต่เคยประสบกับภาวะการสูญเสียมาแล้วทั้งสิ้น จึงเป็นเรื่องปกติที่ความรู้สึกสูญเสียและเศร้าโศกมักเกิดขึ้นในครอบครัวดังกล่าว นอกจากนี้การสูญเสียอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ต้องลดลงและการขาดแหล่งช่วยเหลือทางสังคมล้วนส่งผลต่อความรู้สึกทางจิตใจของครอบครัวทั้งสิ้น หากภาวะดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขก็อาจเป็นผลให้เกิดภาวะซึมเศร้า (Depress) ต่อสมาชิกในครอบครัวได้

เพอริน และจอห์นสัน (Pearlin & Joyce, 1977) กล่าวว่า การมีสถานะทางการเงินที่ต่ำลง ไม่ได้เป็นผลให้ครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงดูเพียงคนเดียวไม่สุขสบายอย่างเดียว แต่ระดับรายได้ที่ต่ำลง มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของบุคคลในครอบครัวด้วย โดยพบว่ากลุ่มที่มีรายได้น้อยจัดเป็นกลุ่มเสี่ยงและต้องถูกให้ย้ายบ้านไปอยู่ในบริเวณที่ราคาถูกลง นั้นหมายถึง สภาพแวดล้อมก็แย่ง ความปลอดภัยต่อสมาชิกในครอบครัวก็ลดลงด้วย ที่สำคัญโรงเรียนที่เด็ก ๆ เข้าเรียนก็มีแนวโน้มที่จะมีการเรียนการสอนที่ด้อยลงด้วย

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่มีสมาชิกหลักประกอบด้วยแม่และลูก ทั้งนี้การเป็นแม่เลี้ยงเดียวนั้นมีสาเหตุมาจากการหย่าร้างการแยกทาง การละทิ้ง และการเสียชีวิตของคู่สมรส หรือการเป็นมารดานอกสมรส การรับบุตรบุญธรรม และไม่มีฝ่ายชายเป็นพ่อของลูกในครอบครัว โดยอาจมีการอยู่อาศัยร่วมกับครอบครัวเดิมเครือญาติหรือกับผู้อื่น

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มุกดา โควหกุล (2559) ศึกษาเรื่องการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษา พฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมมากที่สุด คือ มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ (ทั้งออมทรัพย์และฝากประจำ) มีการจัดสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ในแต่ละเดือนมากที่สุด คือ ไม่ได้กำหนดไว้แน่นอน ออมตามที่เหลือ จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน สำหรับการจัดการการเงินส่วนบุคคล ด้านความรู้ความเข้าใจการจัดการการเงินส่วนบุคคล รูปแบบการจัดการการเงินส่วนบุคคล และการวางแผนการจัดการการเงินส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมทุกด้าน ยกเว้น วัตถุประสงค์การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนตัดสินใจในการออม และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคล ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการออม

พิจิตรา นุชนุ่ม (2557) ศึกษาเรื่อง การให้ความหมายและที่มาของความหมาย กระบวนการออมเงิน ปัญหาและอุปสรรคในการออมเงินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การให้ความหมายของการออมเงิน คือ 1.การนำส่วนต่างของรายได้และรายจ่ายมาเก็บสะสมไว้ 2. การเก็บรวบรวมเงินไว้ส่วนหนึ่งเพื่อใช้จ่ายยามจำเป็น 3. การสะสมเงินทีละเล็กละน้อย และ 4. การประหยัดอดออมโดยมีที่มาของความหมายจากการอบรมปลูกฝังนิสัยประหยัดมากจากครอบครัว และสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการออมเงิน โดยมีกระบวนการในออมเงิน 4 ขั้นตอน คือ 1. การกำหนดเป้าหมายในชีวิต 2. การจัดทำบัญชีครัวเรือน 3. การออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ และ 4. การทบทวนแผนการใช้จ่ายเงิน ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการออมเงิน คือ สิ่งแวดล้อมและค่านิยมในสังคม พฤติกรรมการใช้จ่ายของบุคคล อีกทั้งค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นและรายจ่ายที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้

จิรนนท์ พิมถาวร (2556) ศึกษาเรื่อง ลักษณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของมารดาในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว กรณีศึกษากลุ่มมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเป็นอยู่ทั่วไปของแม่เลี้ยงเดี่ยวมีความแตกต่างจากเดิมอย่างชัดเจนตั้งแต่เรื่องรายรับที่น้อยลง ส่งผลให้ความสามารถในการใช้จ่ายลดลง ด้านสุขภาพจิตมีความเครียดสะสม แต่ก็ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นและปรับตัวได้หลังจากเวลาผ่านไป แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องมีภาระหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับบุตรทั้งหมดด้านการเงิน แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการจัดเตรียมค่าใช้จ่ายของบุตรทั้งในปัจจุบันและในอนาคต มีการวางแผนอนาคตลูกไว้อย่างเป็นขั้นตอนทั้งเรื่องการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ

ณิชาภา กุณวงศ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชากร ตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคล มีการวางแผนการเงินประจำเดือนมากที่สุด ให้เหตุผลที่มีการวางแผนการเงินเพื่อทำให้เกิดความมั่นคงในชีวิต แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล คือ สื่อโทรทัศน์ วิทยุและประสบการณ์ตรงของตัวเองในการวางแผนการเงิน

ทวีศักดิ์ สมุทรชีวะ (2556) ศึกษาเรื่อง การจัดการการเงินและหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรบ้านเนินยาง ตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า การจัดการการเงินของครัวเรือนเกษตรกร มอบหมายให้แม่บ้านเป็นผู้จัดการหลัก มีการวางแผนแบ่งสัดส่วนรายได้วางแผนทางการเงินร่วมกับสมาชิกในครอบครัว มีการออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ และเก็บออมไว้ใช้จ่ายฉุกเฉิน จัดบันทึกรายรับรายจ่าย ลักษณะหนี้สิน คือหนี้ผูกพันต่อเนื่องและหนี้สินเฉพาะปี มีแนวทางการแก้ไข โดยประกอบอาชีพเสริม ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และควบคุมการเงิน

สนทยา เขมวีรัตน์ (2556) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากร กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากร ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากร ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว ส่วนปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรคือ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคม

เกวลี เจนดิษฐการ (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการและการรับมือกับความเครียดของแม่เลี้ยงเดี่ยว ผลการวิจัยพบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวนั้นมีความรู้สึกผิดที่ทำให้บุตรของตนไม่สมบูรณ์ จึงนำไปสู่พฤติกรรมการบริโภค เพื่อชดเชยความไม่สมบูรณ์ให้แก่บุตรของตน โดยแม่เลี้ยงเดี่ยวจะซื้อทุกสิ่งที่จะช่วยเพิ่มความสมบูรณ์พร้อมของบุตรให้เท่าเทียมกับบุตรคนอื่น

ศิริรัตน์ แอดสกุล (2555) ศึกษาเรื่อง สถานการณ์ครอบครัวไทย : กรณีศึกษาครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) สาเหตุสำคัญของการเป็นครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวส่วนใหญ่เกิดจากการหย่าร้าง รองลงมา คือ การเสียชีวิตของคู่สมรสและการละทิ้งแยกทางกันไปตามลำดับ 2) พบว่าครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวมีความตึงเครียดมากกว่าบทบาทของพ่อแม่ครอบครัวปกติ 3) พบว่าครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวทุกครอบครัวที่ผู้วิจัยไปศึกษานั้น ทุกคนมีความเหนื่อยลำบากในการเลี้ยงดูลูกจนประสบความสำเร็จได้ 4) ความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปที่มีต่อครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว พบว่าบุคคลทั่วไปส่วนใหญ่ให้การยอมรับ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร” เป็นนวัตงานวิจัยที่ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แนวปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology Study) โดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 6 คน อายุ 30-40 ปี

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจในหลักการการวิจัยแนวปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology Study) และใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งที่มีแง่มุมที่น่าสนใจ จากประสบการณ์ในชีวิตที่บุคคลได้ประสบมา มีความคิด ความรู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์แวดล้อมต่าง ๆ บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์จะสะท้อนความรู้สึกนึกคิดออกมา โดยใช้ภาษาในการถ่ายทอดสิ่งที่ประสบมา โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ค้นหาแก่นแท้ของปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยในเหตุการณ์จริง เป็นผู้ถ่ายทอด ข้อมูลร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Participant Observation)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่ามีวิธีการจัดการอย่างไร มีวิธีการวางแผนการเงินทั้งของตนเองและครอบครัวอย่างไร มีการจัดระเบียบการใช้จ่ายเงินอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และทำอย่างไรให้รายรับสมดุลกับรายจ่าย โดยใช้จ่ายออกไปอย่างถูกต้อง ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของแม่เลี้ยงเดี่ยว ศึกษาการจัดการเงินส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของแม่เลี้ยงเดี่ยว ว่ามีการทำรายรับรายจ่ายอย่างไร มีการวางแผนการเงินอย่างไรเพื่อทำให้มีเงินเหลือออม เพื่อใช้ในยามจำเป็น มีการสร้างหลักประกันความมั่นคงอย่างไรให้กับตนเองและครอบครัวในอนาคต และยังมีเงินใช้จ่ายเมื่อเกษียณอายุ

1. พื้นที่และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง คือ แม่เลี้ยงเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน อายุระหว่าง 30-40 ปี โดยผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างกับสามี หรือคู่

สมรสเท่านั้น มีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์นั้นได้ตรงตามขอบเขตที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้มโนทัศน์ในเรื่องที่ต้องการศึกษา จะทำให้ผู้วิจัยทราบว่าข้อมูลที่ได้รับนั้นมีความหลากหลาย และจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายต่อไป เพื่อค้นหาข้อมูลที่ได้รับไปเรื่อย ๆ จนกว่าข้อมูลจะถึงจุดอิ่มตัว (Salutation) และตอบคำถามการวิจัยได้ เมื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายต่อไปก็จะได้คำตอบที่เหมือนเดิม ไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นแล้วจึงยุติการสัมภาษณ์ โดยรายละเอียดผู้ให้ข้อมูลหลักมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดผู้ให้ข้อมูลหลัก

ชื่อ (นามสมมติ)	อายุ (ปี)	อาชีพ	จำนวนบุตร (คน)
เปิ้ล	30	ประกอบธุรกิจนำเข้า-ส่งออกแอลกอฮอล์ และเจ้าของเพจชื่อดังในเฟซบุ๊ก	1
เนย	31	พนักงานฝ่ายขายบริษัทเอกชน	1
มด	34	พนักงานฝ่ายการตลาดบริษัทเอกชน	1
พลอย	34	พนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง	1
เพลิน	38	ประกอบธุรกิจฟิตเนส	1
ส้ม	39	ประกอบธุรกิจร้านอาหาร	2

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักของผู้วิจัย ผู้วิจัยเริ่มสัมภาษณ์จากคนรู้จักและใช้เทคนิคที่เรียกว่า Snow Ball Techniques โดยมีการแนะนำหรือบอกต่อให้ไปสัมภาษณ์คนอื่นต่อไปที่มีลักษณะเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างกับสามี หรือคู่สมรส ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และได้จัดทำหนังสือของคณะวิทยาการจัดการ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยศึกษา หาข้อมูลและสัมภาษณ์แม่เลี้ยงเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร และหาบุคคลที่จะแนะนำ กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา และมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยต้องการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

2.1 ตัวผู้วิจัย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในกระบวนการวิจัย เพราะตัวผู้วิจัยจะเป็นคนที่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยมากที่สุด

2.2 สมุดบันทึก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจดบันทึกข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ชื่อ อายุ เพศ อาชีพ ตำแหน่งงาน ที่อยู่ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายละเอียดการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3 โทรศัพท์มือถือ เป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลหลัก ในกรณีที่ผู้วิจัยอาจจดบันทึกถ้อยคำได้ไม่ครบถ้วน โดยสามารถนำมาเปิดฟังเพื่อทบทวนคำสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร และใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.4 กล้องถ่ายรูป เพื่อเก็บภาพบรรยากาศในการสัมภาษณ์ รวมถึงเก็บภาพสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการนำมาประกอบการวิเคราะห์

2.5 คำถามในการสัมภาษณ์ งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบแนวคำถามปลายเปิด เพื่อให้อิสระแก่ผู้ให้ข้อมูลหลักในการตอบคำถาม ใช้วิธีการพูดคุยสนทนาแบบเป็นกันเอง โดยถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ จำนวนบุตร เพศของบุตรสาเหตุในการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว และระยะเวลาที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว รายได้ต่อเดือนและรายจ่ายต่อเดือน สอบถามเกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ความรู้ความเข้าใจการจัดการทางการเงิน วัตถุประสงค์การจัดการทางการเงิน รูปแบบการจัดการทางการเงิน การวางแผนการจัดการทางการเงิน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจัดการทางการเงิน ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนและการจัดการทางการเงิน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา

3. ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแม่เลี้ยงเดี่ยวจำนวน 6 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview)

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ แหล่งข้อมูล เอกสาร เป็นการค้นคว้าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย งานวิจัย บทความ นิตยสาร วิทยานิพนธ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษา

4. การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี คือ การสัมภาษณ์ การจดบันทึก การบันทึกเสียง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบยืนยันกัน และตรวจสอบข้อมูลสามเส้าเชิงทฤษฎี (Theory triangulation) ผู้วิจัยเน้นการตรวจสอบโดยเลือกทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมารวมอธิบายให้เกิดความเข้าใจ ข้อมูลที่ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่อย่างไร หากผู้วิจัยพบว่าไม่นำทฤษฎีใดมาใช้ได้ข้อสรุปเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

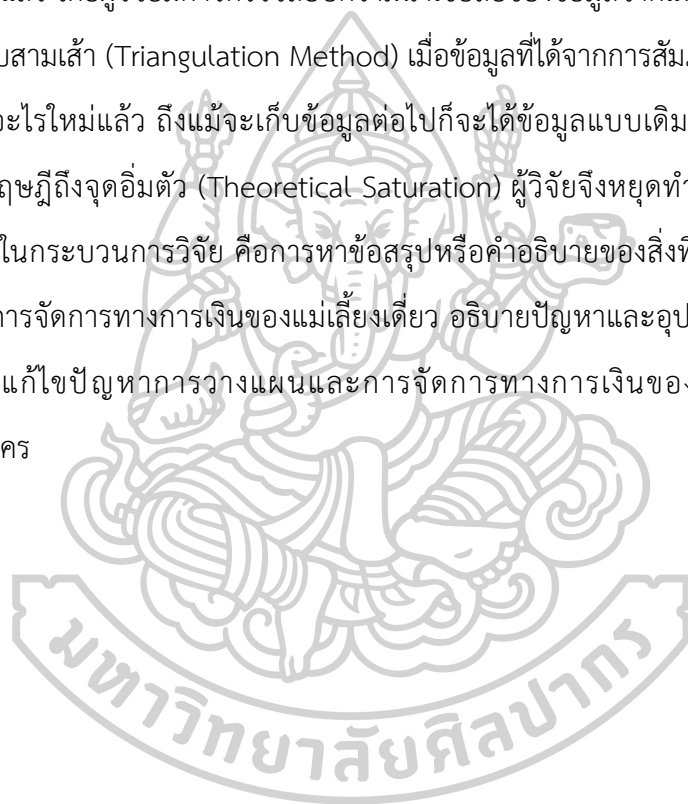
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาวิธีการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน และการจัดการทางการเงินและศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาของแม่เลี้ยงเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และค้นหาข้อเท็จจริงที่ศึกษา เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล ผู้วิจัยทำการถอดคำสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด นำมาพิมพ์ เป็นบทสัมภาษณ์และอ่านซ้ำ ๆ เพื่อค้นหา ข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในข้อมูล จากนั้นกำหนดรหัสหลักเป็นตัวเลขที่บอกให้ทราบถึงมโนทัศน์ (Conceptual) หรือประเด็นในการวิเคราะห์เพื่อใช้แทนกลุ่ม ข้อมูลที่มีความหมายและตอบโจทย์ การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลที่มีความหมายเดียวกันจะอยู่ในรหัสเดียวกัน เพื่อง่ายและสะดวกต่อการนำข้อมูล ในแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์ ข้อความที่มีความหมายเดียวกับประเด็นที่กำหนดรหัสหลักไว้แล้วก็จะลงรหัสย่อยไว้ เมื่อนำมารวมกันก็เป็นรายละเอียดตามความหมายของรหัสหลักที่กำหนด

2. การแสดงผล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา แล้วนำมาเป็นแนวทางในการตั้งคำถาม ตามสมมุติฐานชั่วคราวที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น และรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยจดบันทึกและบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลเพื่อรวบรวมมโนทัศน์ นำข้อมูลที่มีความหมายเฉพาะตัว และได้ลงรหัสย่อยไว้แล้ว มารวมเป็นกลุ่ม ๆ ตามความหมายในเรื่องเดียวกันที่ได้ กำหนดรหัสหลักไว้ เมื่อนำแต่ละเรื่อง เหล่านั้นมาเชื่อมโยงกัน ก็จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสามารถตอบโจทย์การวิจัยครั้งนี้ได้โดยนำเสนอในรูปของการบรรยายข้อค้นพบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งเป็นมโนทัศน์ย่อยที่ได้จากการ สัมภาษณ์มาจัดกลุ่มข้อมูลจนได้มโนทัศน์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำมาอภิปรายในภาพรวมเพื่อเชื่อมโยงสู่ข้อสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำควบคู่ไปกับการ สัมภาษณ์เสมอ หากข้อมูลที่ได้ไม่เพียงพอมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ผู้วิจัยจึงได้อาศัย ประสบการณ์จากการทำงานที่ผ่านมา การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เพื่อช่วยให้มีความรู้ จะช่วยให้ผู้วิจัยตัดสินใจได้ว่า ควรจะเก็บข้อมูลใด จากใคร ที่จะให้ข้อมูลและมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากที่ได้รับมาแล้ว โดยผู้วิจัยมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกันด้วยวิธี ตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) เมื่อข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้คำตอบที่ซ้ำกัน ไม่มีประเด็นอะไรใหม่แล้ว ถึงแม้จะเก็บข้อมูลต่อไปก็จะได้ข้อมูลแบบเดิม หรือเรียกว่าทฤษฎีซน เพดานหรือทฤษฎีถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) ผู้วิจัยจึงหยุดทำการเก็บข้อมูลและเริ่ม ขั้นตอนต่อไปในกระบวนการวิจัย คือการหาข้อสรุปหรือคำอธิบายของสิ่งที่ศึกษา เพื่ออธิบายการ วางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว อธิบายปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนอธิบาย แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเงินและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขต กรุงเทพมหานคร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวางแผนและการจัดการทางการเงินส่วนบุคคล ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เพื่อมุ่งศึกษาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการศึกษาหลายรูปแบบ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์เอกสาร จดบันทึก พร้อมอัดเสียง จากนั้นจึงนำปรากฏการณ์ที่ศึกษาจากแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างกับสามีหรือคู่สมรส ในเขตกรุงเทพมหานคร มาวิเคราะห์และตีความ เพื่ออธิบายการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร

เนื่องจากการวางแผนทางการเงินนับว่าเป็นสิ่งสำคัญของมนุษย์และเป็นการวางแผนขั้นแรก ที่ทำให้เราสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันคนทำงานมีอัตราหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากไม่มีการวางแผนการเงินที่ดี และขาดวินัยในการออม เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ามีจำนวนแม่เลี้ยงเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากจำนวนสถิติการหย่าร้างของแม่เลี้ยงเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวนมากที่สุด ซึ่งทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวเหล่านี้เกิดภาวะความเครียดหรือวิตกกังวล ต่อความไม่มั่นคงและบทบาทใหม่ที่ต้องเป็นทั้งพ่อและแม่ในเวลาเดียวกัน ต้องดูแลลูกจัดการเรื่องต่าง ๆ เพียงลำพัง ปัญหาที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องเผชิญนั้นคือปัญหาด้านการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการทราบถึงการวางแผนและการจัดการทางการเงิน ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร อันนำไปสู่การตอบถามการวิจัย คือ

1. การจัดการทางการเงิน หรือการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของแม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

1. การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีปัญหาหย่าร้าง มีอายุระหว่าง 30 – 40 ปี เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีการศึกษาประสบการณ์การทำงาน และรายได้ที่ต่างกัน แต่ทุกคนมีการวางแผนและการจัดการทางการเงินตามความสามารถของตน โดยแม่เลี้ยงเดี่ยวจะมีการประเมินฐานะทางการเงินของตนเอง เพียงพอต่อการใช้จ่ายและการเก็บออมหรือไม่ และตั้งเป้าหมายในชีวิตเพื่อเป็นแรงกระตุ้นในการออม จัดทำแผนการเงินเพื่อให้เป้าหมายที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวได้ดังนี้

1.1 ประเมินฐานะทางการเงิน

ผลวิจัยพบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวมีทักษะในการบริหารจัดการทางการเงินในระดับปานกลาง มีการสำรวจตัวเอง เพื่อให้รู้ทราบเงื่อนไขข้อจำกัดของตนเอง และนำมาปรับใช้ในการวางแผนทางการเงิน โดยพิจารณาจากรายได้ ค่าใช้จ่าย สินทรัพย์ ภาระหนี้สิน รวมทั้งเงินออมที่มีอยู่ จะเห็นได้ว่าตามกลุ่มตัวอย่างแม่เลี้ยงเดี่ยวข้างต้นนั้น เมื่อต้องเลิกราและแยกทางกับสามีแล้ว ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมดด้วยตัวเอง ถึงแม้ว่าในบางรายสามีอาจจะร่วมรับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายของลูกบ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องประเมินสถานะทางการเงินของตนเอง รวมถึงครอบครัวอย่างรอบคอบ เพื่อให้ลูกได้มีอนาคตที่ดีและมั่นคง อีกทั้งยังสามารถมีรายได้พอเพียงกับรายจ่ายมีเงินเหลือใช้ในยามฉุกเฉิน และมีเงินออมไว้เพื่อให้ได้ดอกผลเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาโดยสรุปแล้วการประเมินสถานะทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวจำแนกได้ดังนี้

1.1.1 ประเมินรายได้สุทธิของตนเอง เป็นสิ่งแรกที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อประเมินหมายความว่ารายได้นี้ต้องเป็นรายได้หลังจากหักลบส่วนของหนี้สินออกแล้ว ต่อเดือนมีปริมาณสุทธิเท่าใดซึ่งในส่วนนี้มีความจำเป็นอย่างมาก สำหรับการวางแผนการเงินในขั้นตอนต่อไป

1.1.2 ตรวจสอบพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง เพราะผู้หญิงมักจะใช้จ่ายไปกับเรื่องสิ้นเปลืองกับสินค้าฟุ่มเฟือยเป็นนิสัยอยู่แล้ว การหันมาสนใจเอาใจใส่ตรวจสอบพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองนั้นจะทำให้เริ่มเกิดการทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายขึ้น ถือเป็นการเริ่มต้นที่ดี รายจ่าย

ประจำวันใช้ไปกับอะไรบ้าง แล้วสรุปตอนสิ้นเดือนโดยวิเคราะห์จากรายได้ทั้งหมด รายจ่ายต่าง ๆ เช่น รายจ่ายประจำ รายจ่ายฉุกเฉิน รายจ่ายจำเป็น และรายจ่ายที่สามารถลดทอนลงได้ เป็นต้น

“พี่ทำธุรกิจส่วนตัวเกี่ยวกับขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำเข้าจากต่างประเทศ บริหารงานทั่วไป ได้เงินเดือน 30,000 บาท พี่มีลูกสาว 1 คน ตอนนี้อายุ 7 ขวบ เลิกกับแฟนมา 7 ปี แฟนก็ไม่ได้ส่งเสียลูกนะ พี่ทำบัญชีเอง ทำรายรับ รายจ่าย ให้รู้ว่าเดือนนี้เงินคงเหลือเท่าไร พอใช้รีเปลา เหลือเก็บมั๊ย” (เปิ้ล นามสมมุติ, 2559)

“พี่ทำงานธนาคาร ดูแลในส่วนของเวลท์แบงคิง มีลูกชายอายุ 14 ปี ค่ะ สามีพี่เค้าก็ยังสนับสนุนดูแลค่าใช้จ่ายในบางส่วนของคุณ แต่หลัก ๆ ก็จะเป็นพี่ที่ดูแลทั้งหมดเอง พี่ทำรายรับรายจ่ายตลอด ทำให้พี่รู้ความต้องการทางการเงินของตนเอง อย่างชัดเจน เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายสำหรับพี่และลูก” (พลอย นามสมมุติ, 2559)

“พี่มีลูกสาว 1 คน อายุ 4 ขวบ ปัจจุบันทำธุรกิจส่วนตัวเป็นธุรกิจฟิตเนส เป็นครูสอนโยคะ แต่ก่อนพี่ไม่เคยทำรายรับ รายจ่ายเพราะมีเงินใช้ไม่ขาดมือ แต่พอเกิดปัญหาเรื่องธุรกิจทำให้รายรับเปลี่ยนไป พี่ก็เริ่มหันมาทำบัญชีอย่างง่ายด้วยตัวเอง เราก็รู้ว่าเราควรใช้จ่ายประมาณไหนให้เพียงพอต่อรายรับของเรา” (เพลิน นามสมมุติ, 2559)

“พี่เป็นเจ้าของร้านอาหารแห่งหนึ่ง มีลูกสาว 2 คน อายุ 12 ปี อีกคนอายุ 9 ปี พี่เลิกกับสามีมา 4 ปีแล้ว พี่เลี้ยงดูลูกเอง รับผิดชอบคนเดียว พี่ทำสรุปรายรับรายจ่ายทุกวันอยู่แล้วเพราะทำร้านอาหาร ทำให้ทราบว่าเงินที่ได้ก็ยังไม่พอที่จะเก็บออมเท่าไรร์ ก็ต้องหาทางทำให้มีเงินเพิ่ม” (ส้ม นามสมมุติ, 2559)

“พี่เป็นพนักงานขายให้กับบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ มีลูกชาย 1 คน อายุ 10 ปี หลังจากเลิกกับแฟนพี่ก็ไปอยู่บ้านพ่อแม่ ตอนนั้นทำงานบริษัท

รับจัดออกแก๊งค์ ก็ได้เป็นจ๊อบ ๆ รายได้ก็ยังไม่คงที่ พี่ไม่เคยทำรายรับรายจ่ายเลย เป็นวัยรุ่นใช้เงิน ๆ จนวันนึงเห็นเงินในบัญชีเหลือหลักร้อยถึงคิดได้” (เนย นามสมมุติ, 2559)

แม่เลี้ยงเดี่ยวเห็นความสำคัญของการทำรายรับ-รายจ่าย ซึ่งการทำรายรับรายจ่ายจะช่วยให้สามารถวางแผนการเงินได้ดีขึ้น แม่เลี้ยงเดี่ยวจะทำการวางแผนทางการเงินโดยจัดทำบัญชีอย่างง่ายขึ้นมาเพื่อประเมินสถานะทางการเงิน จากนั้นจะเพิ่มรายละเอียดของบัญชีให้รัดกุมและเป็นระบบขึ้น

แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการวางแผนการแก้ปัญหาอย่างมีสติ โดยปัจจัยหลักที่สามารถช่วยให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็คือ รายได้ แม่เลี้ยงเดี่ยวจะประเมินรายได้ของตนเองโดยการทำรายรับ-รายจ่าย ที่มีในแต่ละเดือน เพื่อคำนวณความสามารถในการออม หากมีรายได้เพียงพอหรือเพิ่มขึ้นจนมีเงินเหลือเก็บ การวางแผนอนาคตก็สามารถทำได้ง่ายขึ้น ทำบัญชีอย่างง่าย เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการเงินของตนเองอย่างชัดเจนและทำให้ทราบถึงศักยภาพการจัดการการเงินของตนเอง เนื่องจากภาระที่เพิ่มขึ้นแม่เลี้ยงเดี่ยวจึงมีการหารายได้เสริม แสวงหาการลงทุนหรือการทำธุรกิจต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และทรัพย์สินให้มากขึ้น เช่น รับรีวิวสินค้าลงทางเพจ เฟสบุ๊ค รับสอนโยคะ เป็นเทรนนิ่ง เป็นวิทยากรงานสัมมนาต่าง ๆ เพื่อให้รายรับรายจ่ายเพียงพอที่จะเลี้ยงดูตนเอง เลี้ยงดูลูก และครอบครัวของตน

“พี่เป็นคนชอบเล่นโซเชียล ชอบโพสเรื่องเกี่ยวกับลูก วันนึงพี่เลยสร้างเพจขึ้นมาเล่าประสบการณ์การเลี้ยงลูกของแม่เลี้ยงเดี่ยว แชร้อะไรต่าง ๆ ที่นี้เพจเกิดความนิยมจากแม่เลี้ยงเดี่ยวต่าง ๆ ที่ก็มีรับงานรีวิวสินค้าในเพจบ้าง ก็เป็นรายได้เสริมอีกทางนึงของพี่ด้วยค่ะ” (เปิ้ล นามสมมุติ, 2559)

“พี่เป็นพนักงานขายงานโฆษณาให้กับนิตยสารแห่งหนึ่ง ก็ได้ค่าคอมมิชชันเยอะอยู่ ด้วยความที่พี่เป็นคนรักสวยรักงาม พี่เลยตัดสินใจขายของในโซเชียลด้วยพวกเครื่องสำอางค์ อุปกรณ์ทำผมต่าง ๆ รับจากเกาหลี จากจีน พี่ทำเป็นอาชีพเสริมแล้วก็มีรายได้ดีเลยด้วย” (เนย นามสมมุติ, 2559)

“ปกติพี่เล่นโยคะอยู่แล้ว จึงออกไปสอนโยคะให้กับลูกค้าตามบ้าน รายได้ดีเลยนะ แล้วพี่มีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ก็ไปเป็นเทรนนิ่ง เป็นวิทยากร บรรยายตามงานต่างๆ รายได้ต่อเดือนก็เพิ่มมากขึ้น” (เพลิน นามสมมุติ, 2559)

1.2 กำหนดเป้าหมายในชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการกำหนดเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและเป้าหมายในระยะยาว เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการบริหารการเงินเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ จัดเรียงลำดับความสำคัญของเป้าหมาย สิ่งใดสำคัญทำให้สำเร็จก่อน โดยมีการวางแผนการเงินเพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรในอนาคต วางแผนการเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำวันทั้งของตนและบุตร เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพให้ชีวิตมีความมั่นคง เพื่อเป็นเงินสำรองยามฉุกเฉินในยามเจ็บป่วย เพื่อเลี้ยงดูครอบครัวและวางแผนการเงินเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

เป้าหมายระยะสั้นนั้น แม่เลี้ยงเดี่ยวจะมีการวางแผนในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือตั้งเป้าของการให้รางวัลกับชีวิต เพื่อให้เป็นแรงจูงใจและกำลังใจที่จะทำต่อไปตามแผนที่ตั้งเป้าเอาไว้ ตัวอย่างเช่น ปิดเทอมของลูก ๆ จะไปท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ทะเล สวนสัตว์ เที่ยวต่างจังหวัด หรือเที่ยวต่างประเทศ การเปลี่ยนหรือปรับปรุงสิ่งของใช้ภายในบ้านที่เสื่อมสภาพตามกาลเวลา หรือการเปลี่ยนเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น เป็นแผนการที่ไปสู่เป้าหมายอันใกล้ ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ในเรื่องของการจัดซื้อจัดหาตามความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต การเดินทาง ความคุ้มครอง จนถึงการเก็บออมเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็นอีกด้วย การวางแผนเป้าหมายระยะสั้นส่วนมากมักเป็นไปโดยอัตโนมัติหรือเป็นไปตามสัญชาตญาณเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าตามสถานการณ์ของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะในสถานะที่การดำเนินชีวิตกำลังประสบปัญหาที่ต้องใช้สติแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วนทันท่วงที ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลใดไม่มีปัญหารุมเร้า การวางแผนเป้าหมายระยะสั้นหรือระยะยาวก็สามารถจะกระทำได้โดยไม่มีกรติดขัดใด ๆ

“ใน 1 ปี พี่ตั้งใจจะเก็บเงินให้ได้ 50,000 บาท อย่างน้อยก็เดือนละ 5,000 บาท เอาไว้เป็นเงินใช้จ่ายสบายๆส่วนตัว” (เป็ล นามสมมุติ, 2559)

“พี่ก็ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะเก็บเงินเพื่อท่องเที่ยวต่างประเทศ พี่ก็จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายคำนวณเงินว่าจะเก็บออมเดือนละเท่าไรถึงจะมีเงินไปเที่ยวต่างประเทศได้” (พลอย นามสมมติ, 2559)

“พี่อยากขยายร้านเพิ่มอีก พี่จะเก็บเงินเดือนละ 5,000 บาท ถ้ามีมากก็เก็บมาก เก็บไปเรื่อย ๆ ลูกสาวพี่เค้ามีความชอบทางด้านอาหาร พี่ว่าเค้าน่าจะสืบทอดอาชีพนี้ได้ แล้วพี่ก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าลงทุน” (ส้ม นามสมมติ, 2559)

เป้าหมายระยะยาว แม่เลี้ยงเดี่ยวจะมีการวางแผนสำหรับระยะเวลาที่มากกว่า 1 ปีขึ้นไป อาจจะเป็น 5 ปี 10 ปี หรือ 20 ปีข้างหน้า และยังถือเป็นเป้าหมายหลักในชีวิต เช่น การซื้อบ้าน การซื้อรถใหม่ และเรื่องค่าเล่าเรียนของลูกจนเรียนจบอย่างต่ำในระดับปริญญาตรี หรืออาจมากกว่านั้น เป็นการใช้จ่ายค่อนข้างมากแม่เลี้ยงเดี่ยวจึงต้องวางแผนการเก็บออม และลงทุนต่าง ๆ อย่างรัดกุมรอบคอบมากขึ้น การกำหนดเป้าหมายระยะยาวมักเกิดขึ้นเมื่อระดับของรายรับรายจ่ายค่อนข้างคงที่แล้ว ทำให้ผู้วางแผนพอจะประมาณการได้ว่ามีจำนวนเงินเหลือออมเท่าใด ซึ่งทำให้คาดการณ์ในแผนระยะยาวได้จากจำนวนเงินคงเหลือสุทธิในแต่ละเดือนนั้น เป้าหมายระยะยาวจึงเป็นการวางแผนที่มีความจริงจังมากกว่าการวางแผนระยะสั้น รวมไปถึงเป็นเป้าหมายที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมในขณะนั้นไม่ว่าจะเป็นปริมาณเงินคงเหลือสุทธิที่เปลี่ยนแปลงไป หรือเป้าหมายด้านอื่น ๆ ที่มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมขึ้น

“พี่อยากมีธุรกิจเป็นของตัวเอง จึงตั้งเป้าหมายไว้ว่าอีก 10 ปีข้างหน้าจะเก็บเงินให้ได้ 500,000 บาทหรือมากกว่า เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบการ พี่จะได้รับความมั่นคงและสามารถดูแลลูกให้ดี” (เนย นามสมมติ, 2559)

“พี่ไม่ได้เรียนสูง พี่เลยอยากให้ลูกพี่เรียนสูง ๆ มีงานดี ๆ ทำ มีชีวิตที่ดี พี่จะสนับสนุนเรื่องการศึกษาของลูกพี่ให้ดีที่สุด และถ้าเป็นไปได้พี่อยากหยุดทำงานอายุประมาณ 60 ปีและมีเงินสักก้อนไว้ใช้” (เปิ้ล นามสมมติ, 2559)

“พี่อยากส่งให้ลูกพี่เรียนถึงดอกเตอร์เลยคะ อยากส่งเค้าไปเรียนต่างประเทศ อยากให้เค้าได้ประสบการณ์ไปใช้ชีวิตที่เมืองนอก และพี่ก็อยากมีเงินไว้ใช้ตอนเกษียณ เอะไปซื้อที่ดินต่างจังหวัด ปลูกบ้านหลังเล็ก ๆ ไม่ต้องอยู่ในกรุงเทพฯ ให้แออัด อีกอย่างหนึ่งเลยคือต้องมีเงินไว้รักษาสุขภาพยามเจ็บป่วย คนเราไม่รู้หรอกว่าอนาคตสุขภาพเราจะเป็นยังไงคะ” (พลอย นามสมมติ, 2559)

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการกำหนดเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ที่มีระยะเวลาเป็นตัวกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน และจะเป็นจริงได้ จะต้องประกอบไปด้วยความตั้งใจจริง มีวินัย อดทน โดยแม่เลี้ยงเดี่ยวจะสำรวจและเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของตนเอง เริ่มจากการยอมรับในข้อจำกัด ความต้องการทางการเงินของตัวเองและครอบครัว มีระดับความพร้อมที่จะรับมือกับความเสี่ยงและปัญหาได้มากน้อยระดับไหน เลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับตนเองทั้งการใช้จ่าย การลงทุน และการออม แล้วจึงค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตามสถานการณ์ การกำหนดสัดส่วนของรายได้และรายจ่ายให้เหมาะสม เช่น ค่าใช้จ่ายจำเป็นและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็น พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง พร้อมกับการปรับเปลี่ยนตัวเองให้เป็นไปตามแผนและมุ่งสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น

1.3 การวางแผนการเงินเพื่อบรรลุเป้าหมาย

ผลการวิจัยพบว่า แม่เลี้ยงเดี่ยววางแผนการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.1 การทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย

แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย โดยการบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในแต่ละวันได้ การทำบัญชีรายรับรายจ่ายจะทำให้รายจ่ายที่ไม่จำเป็นบางอย่าง หรือหลายๆอย่างจะถูกตัดออกไป แม่เลี้ยงเดี่ยวจะลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง เช่น การตัดค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้า เครื่องประดับจาก 2-3 หรือมากกว่านั้นให้เหลือเพียงครั้งเดียวต่อเดือน ควบคุมค่าใช้จ่าย ค่าเดินทาง ค่าท่องเที่ยว เพื่อให้มีเงินคงเหลือเพียงพอสำหรับเก็บออม ทำให้สิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้สำเร็จผล

“พี่ทำงานง่าย ๆ เลย ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ก็ทำให้รู้ว่าใช้อะไรไปบ้าง พี่ก็มีใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เพราะเป็นคนชอบซื้อของปิ้ง ก็มีหยุด ๆ ซื้อบ้าง แต่เหมือนมันเป็นนิสัย พี่ไปแล้ว พยายามเลิก ๆ อยู่ ทำบัญชีอย่างง่ายก็ทำให้เราเห็นว่าอะไรควรจะลด ๆ บ้าง จะได้มีเงินเหลือ” (เป็ล นามสมมุติ, 2559)

“ด้วยความที่ทำงานธนาคารเลยมีพื้นฐานด้านการวางแผนการเงินพอสมควร ขั้นตอนการวางแผนการเงินของพี่ค่อนข้างละเอียด พี่จะใช้จ่ายอะไรจะมีการวางแผนอยู่เสมอ จะไปท่องเที่ยวที่ไหนก็จะคิดและวางแผนให้ควบคุมค่าใช้จ่ายที่มีตลอด” (พลอย นามสมมุติ, 2559)

1.3.2 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้จ่าย

เมื่อแม่เลี้ยงเดี่ยวทราบพฤติกรรมการใช้จ่ายจากการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย แล้ว ค่าใช้จ่ายบางอย่างที่สามารถลดได้ ก็ปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้จ่ายให้ลดลง เพื่อให้รายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายนั้นและยังเหลือสำหรับเก็บออม เช่น รายจ่ายที่ต้องจ่ายเป็นประจำ เช่น ค่าผ่อนบ้าน ผ่อนรถ ค่าเบี้ยประกันชีวิตหรือประกันรถและยานพาหนะ แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการชำระให้อัตราที่รับไหว ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าเดินทาง ค่าอาหาร แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการใช้อย่างประหยัดขึ้น ค่าใช้จ่ายเพื่อความสุขส่วนตัวทั้งของตนเองและของลูกเป็นสิ่งที่แม่เลี้ยงเดี่ยวหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นลักษณะนิสัย ความชอบของแต่ละบุคคล แต่แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการปรับลดหรืออาจเพิ่มได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายส่วนอื่น เช่น ค่าเดินทางท่องเที่ยว ดูหนัง ฟังเพลง ซื้อของ เป็นต้น

“แต่ก่อนพี่ขับรถไปทำงานทุกวัน รถก็ติด น้ำมันก็ต้องเติม พี่เลยหันมาใช้บริการรถสาธารณะ เพื่อจะได้ประหยัดค่าน้ำมัน” (มด นามสมมุติ, 2559)

“พี่ชอบท่องเที่ยวมาก เดือนนึงไปหลายที่ ทั้งในและต่างประเทศ หลังๆ นี้ลดลงเยอะ เพราะคิดว่าเอาเงินตรงนั้นไปใช้จ่ายอย่างอื่นก่อนดีกว่า” (พลอย นามสมมุติ, 2559)

“พี่เป็นคนชอบแต่งตัว ชอบซื้อเสื้อผ้าตามแฟชั่น ด้วยความที่พี่มีอาชีพ เป็นเซลล์ก็ต้องแต่งตัวดูดีหน่อย” (เนย นามสมมติ, 2559)

1.3.3 การวางแผนด้านการศึกษาของลูก

สิ่งที่แม่เลี้ยงเดี่ยวให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆคือ การศึกษาและอนาคตของ ลูก เนื่องจากการศึกษาเป็นหนทางที่สามารถทำให้มีอนาคตที่ดีขึ้นได้ ประเทศชาติต้องการกำลังคนที่มี การศึกษาสูงๆอีกมาก เพื่อช่วยขับเคลื่อนประเทศชาติให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวทัน โลก เป็นผู้นำภูมิภาค จึงทำให้ รัฐบาลให้ความสำคัญด้านการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ อีกทั้งยังต้อง พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเรื่อยมา มีแนวคิดให้การสนับสนุนด้านการศึกษาของเด็กไทย จึงไม่น่า แปลกใจที่จะต้องคิดคำนวณอย่างรอบคอบ และให้ลูกได้รับการศึกษาในระดับสูงสุดเท่าที่ แม่คนหนึ่ง จะทำได้ การวางแผนทางการศึกษา ที่มาพร้อมกับการวางแผนงบประมาณการเงิน ค่าเล่าเรียนใน แต่ละปี อาทิเช่น ค่าเทอม ค่าชุดนักเรียน ค่าหนังสือเรียน ค่าเดินทาง ฯลฯ รวมทั้งค่ากิจกรรมเสริม ต่าง ๆ อีกด้วย ทำให้ต้องมีการออม และการประกันด้านอนาคต การออมให้เพียงพอกับค่าเล่าเรียน ตลอดจนจบการศึกษา รวมถึงเพื่อเหตุฉุกเฉิน เพราะวาระระหว่างการดำเนินชีวิตนั้น เราไม่สามารถ กำหนดเรื่องของการเกิดอุบัติเหตุ และเรื่องการเงินได้ล่วงหน้า ถ้าหากเกิดขึ้นแล้ว ควรให้มี ผลกระทบให้น้อยที่สุด ส่วนการประกันอนาคตนั้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง เพื่อประกันด้านความมั่นคง ซึ่ง อาจจะมาจากการเลือกทำประกันภัย หรือประกันชีวิต เมื่อครบกำหนดระยะเวลาสามารถมีเงินก้อน เพื่อเป็นทุนสำหรับการศึกษา อาจจะทำในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น บัญชีเงินฝากออม ทรัพย์ กองทุนการเงินต่าง ๆ กับสถาบันการเงินที่มั่นคง ในสองส่วนดังกล่าวนี้ สามารถทำควบคู่กันได้

“พี่ฝากเงินประจำ 24 เดือน เพราะไม่ต้องเสียภาษี และยังมีดอกเบี้ยสูง อีกด้วย พี่ทำประกันชีวิตแบบแผนหลักประกันเพื่อทุนการศึกษาไว้ให้ลูกเรียนด้วยค่ะ” (เนย นามสมมติ, 2559)

“พี่อยากส่งลูกเรียนให้สูงที่สุดที่เค้าจะเรียนได้ เพราะพี่มีลูกสาวคน เดียว อยากทุ่มเทให้เค้าเท่าที่พี่จะทำได้ เวลาพี่จะใช้จ่ายเงินนี้ต้องคิดถึงลูกก่อนเลย พี่ยอม เหนื่อยเพื่อให้ลูกสบาย อยากมีเงินเก็บให้ได้ปีละ 100,000 บาท พี่ก็พยายามเก็บให้ได้

เดือนละ 10,000 บาท น้อยกว่าบ้างมากกว่าบ้าง เพื่อเป็นเงินสำรองเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน และที่อยากมีเงินไว้ใช้รักษาสุขภาพของพี่กับลูกด้วยค่ะ” (เพลิน นามสมมติ, 2559)

“ลูกชายที่กำลังจะเข้าเรียนพี่ก็อยากจะเก็บเงินให้ได้มากที่สุด สงสัยให้เค้าเรียนดี ๆ เรียนสูง ๆ ก็คิดเรื่องจะทำประกันที่เกี่ยวกับการศึกษาลูก คือฝากไปเรื่อย ๆ 10-20 ปี ก็จะมีเงินก้อนไว้สำหรับการศึกษาของเค้า” (มด นามสมมติ, 2559)

1.3.4 การลงทุน การออม และการบริหารหนี้

แม่เลี้ยงเดี่ยวมีแนวทางการลงทุนในรูปแบบที่มีความเสี่ยงน้อย รวมถึงยังเป็นการออมเงินในคราวเดียวกัน คือ การเลือกทำประกันชีวิตหรือประกันภัยซึ่งรวมในเรื่องการออมเพื่อจะได้รับเงินคืนเมื่อครบกำหนดระยะเวลา และการลงทุนในกองทุนรวม เปรียบเหมือนการออมเงินโดยอัตโนมัติ หากแต่จะได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าการฝากประจำ แม่เลี้ยงเดี่ยวยังมีการออมเงินโดยการฝากประจำร่วมด้วย เนื่องจากการฝากประจำมีความเสี่ยงน้อยที่สุดในส่วนของการใช้ชีวิตแต่ละวันที่ต้องเผชิญกับภาวะซึ่งบางครั้งไม่คาดฝันว่าจะเกิดขึ้น เช่น การประสบกับภาวะเจ็บป่วย โดยเฉพาะกับลูก หรือการเกิดอุบัติเหตุ การมีเงินเอาไว้ใช้จ่ายในช่วงเวลาที่จำเป็นหรือยามฉุกเฉินนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การลงทุนและการออมเงินทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวนาคมนั่นคงขึ้น และมีเงินเพียงพอสำหรับการเริ่มต้นการลงทุนใหม่ ๆ ที่อาจจะมิขึ้นได้อีกทางหนึ่งด้วย

“พี่เริ่มจากการฝากเงินออมทรัพย์เปิดเป็น 2 บัญชี ของพี่ 1 บัญชี และของลูกอีก 1 บัญชี พี่ฝากทุก ๆ เดือนค่ะ แต่ดอกเบี้ยค่อนข้างน้อย แต่ดีกว่าไม่มีเงินฝากเลย พี่ก็มีทำประกันชีวิตไว้ด้วย เพื่อพี่เป็นอะไรไป คนที่รับผลประโยชน์คือลูกพี่” (เป็ล นามสมมติ, 2559)

“ส่วนใหญ่พี่จะเอาลงกองทุน เพราะปัจจุบันเงินฝากดอกเบี้ยน้อยจะไม่ค่อยชนะเงินเพื่อเท่าไร และคิดว่า พี่เลยจะเอาลงกองทุนไว้เป็นระยะที่คิดไว้ 1 ปี อย่างน้อย 1 ปี สามารถจะเอาเงินมาใช้ได้ พี่ทำประกันเมื่อลูกพี่อายุถึง 20 ปี เค้าก็จะได้เงิน

ออกมา และมีอีกก้อนที่สำคัญมากคือการวางแผนการเงินช่วงเกษียณ” (พลอย นามสมมติ, 2559)

“ที่วางแผนจะขยายร้านเพิ่มโดยคิดจะซื้ออาคารพาณิชย์สัก 1 คูหา อนาคตถ้าพี่เป็นอะไรไปอย่างน้อยลูกพี่ก็ที่ทำมาหากิน ไม่ต้องไปเป็นลูกจ้างคนอื่นเขา พี่ทำรายรับ รายจ่ายเป็นประจำ และยังฝากเงินประจำ แต่ดอกเบี้ยยธนาคารสมัยนี้ไม่มากเท่าไร ในอนาคตหลังจากการขยายร้านพี่น่าจะมีเงินเก็บเพิ่มขึ้น พี่อยากซื้ออาคารพาณิชย์เพิ่มอีกค้ตามกำลัง พี่อยากซื้อไว้ให้คนเช่าด้วย จะได้มีเงินนอกเงย นอกจากเงินฝากประจำค้” (ส้ม นามสมมติ, 2559)

แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการจัดการบริหารหนี้สินโดยเริ่มจากการประหยัด ลดค่าใช้จ่าย ที่คิดว่าไม่จำเป็นลง พยายามไม่ก่อหนี้ใหม่ที่ไม่สามารถมีกำลังชำระหนี้ได้ แต่ค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เช่น ค่าอุปโภค-บริโภคต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตทั้งของตนเองและลูก แม่เลี้ยงเดี่ยวจะเลือกชำระตามลำดับความสำคัญก่อน-หลัง โดยจะชำระให้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อไม่ให้เสียเครดิต

“ส่วนมากพี่ใช้บัตรเครดิตในการใช้จ่าย บางทีจนเราต้องการซื้อของใหญ่ๆ หรือซ่อมแซมบ้านอะไรเนี่ย มันก็ให้ความสะดวก แต่พี่ก็กั้นเงินสดออกเพื่อจ่ายในสิ่งที่เราใช้บัตรไป” (มด นามสมมติ, 2559)

“พี่กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินมาลงทุนทำธุรกิจฟิตเนส ก็เป็นเงินก้อนใหญ่พอสมควร ตอนนั้นก็ทยอยส่งให้ตรงตามงวดที่ต้องชำระ” (เพลิน นามสมมติ, 2559)

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าค่าครองชีพของแต่ละบุคคลเพิ่มสูงขึ้นกว่าในอดีตมากพอสมควร จึงส่งผลให้แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องรับภาระในการบริหารจัดการวางแผนทางการเงิน เพื่อให้มีความสามารถเพียงพอที่จะเลี้ยงดูบุตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีเงินเพียงพอที่จะสนับสนุนให้บุตรมีการศึกษาที่ดี จากผลการวิจัยพบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวมีปัญหาการเงินที่รายรับไม่สมดุลกับรายจ่าย ทำให้เกิดหนี้สิน ไม่ว่าจะ

จะเป็นการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน หรือการใช้เงินในอนาคตจากบัตรเครดิต เนื่องจากแม่เลี้ยงเดี่ยวส่วนใหญ่ ขึ้นขอสินเชื่อสินค้าผ่านบัตรเครดิตซึ่งสะดวกต่อการจ่าย จนทำให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายในส่วนของสินค้าฟุ่มเฟือยสูงขึ้นจนเกือบจะควบคุมไม่ได้ เมื่อมีรายจ่ายเพิ่มสูงขึ้น ทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวเหลือเงินที่จะเก็บออมน้อยลง เช่นกัน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันที่ส่งผลกระทบทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวเกิดอุปสรรคในการวางแผนทางการเงิน และมีพฤติกรรมค่าใช้จ่ายกับสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ หรือแม้กระทั่งการซื้อปิ้งที่เกินพอดีและเกินตัวทั้งของตัวเอง และโดยเฉพาะของบุตร เนื่องจากอยากชดเชยให้บุตรมีทุกอย่าง เสมือนครอบครัวที่สมบูรณ์ อีกทั้งยังมีขาดทักษะเชิงลึก เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการวางแผนและการจัดการทางการเงินและการออมที่เหมาะสมกับตนเองและมีแม่เลี้ยงเดี่ยวบางคนที่มีความรู้ในด้านการลงทุนค่อนข้างดีแต่ขาดการวางแผนการใช้เงินขาดวินัยในการบริหารจัดการ ไม่มีวินัยในการออมเงิน ไม่สามารถวางแผนจัดการในส่วนนี้ อย่างเป็นระบบเท่าที่ควรจึงทำให้ประสบปัญหาการเงินผิดเคื่อง ใช้จ่ายไม่เพียงพอในแต่ละเดือน

“พี่เป็นคนชอบซื้อปิ้ง ก็มีใช้จ่ายฟุ่มเฟือยบ้างแหละทั้งของตัวเอง ของลูก ของพ่อ กับแม่พี่อีก ก็เกือบจะเป็นทาสบัตรเครดิต จนบางทีรายรับที่ได้ที่พี่ว่าเพียงพอทุกเดือนก็เกือบจะไม่พอใช้ ทุก ๆ เดือนยังมีของใช้ส่วนตัว ของใช้ให้ลูก เราไม่อยากจะลูกรู้สึกว่าเค้าขาดพ่อแล้วเค้าจะไม่ได้ในสิ่งที่เค้าอยากได้ เค้าอยากกินอะไร พี่ก็ซื้อให้ตามสมควร ไม่แพงมากจนเกินไปค่ะ” (เป็ล นามสมมติ, 2559)

“พี่เป็นคนชอบท่องเที่ยวมาก หมดเงินไปกับการท่องเที่ยวเยอะ ถ้าพี่เก็บเงินที่ใช้จ่ายจากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งแบ่งเป็นเงินออม พี่คงมีเงินเก็บเยอะกว่าตอนนี้ เอาเงินเที่ยวตรงนั้นมาเป็นเงินเก็บให้ลูกกับตนเองคงจะได้เยอะกว่านี้แล้ว” (พลอย นามสมมติ, 2559)

“พี่มีหนี้ในการทำธุรกิจ ทำให้พี่มีเงินเก็บได้ไม่มากและใช้เวลาในการออมยาวนานกว่าคนอื่น กว่าจะใช้หนี้หมด เรามีธุรกิจเริ่มเป็นที่รู้จัก ดูแลบุคลิกภาพตัวเองให้ดีขึ้น พี่ก็มิใช้จ่ายฟุ่มเฟือยกับค่าเสื้อผ้าด้วย พี่อยากให้ลูกแต่งตัวน่ารัก ๆ มีของเล่น ของใช้ เหมือนกับลูกคนอื่นเขาด้วย” (เพลิน นามสมมติ, 2559)

“พี่ไม่ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนในกองทุนต่าง ๆ มีเพื่อนมาแนะนำให้ลองดู เหมือนกัน บอกว่ามีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากธนาคาร และพี่เอาเงินไปลงทุนขายรายวัน ซึ่งก็เป็นผลดีในระยะเวลาข้างหน้า แต่ก็ทำให้ขาดสภาพคล่องทางการเงินในปัจจุบัน” (ส้ม นามสมมติ, 2559)

“พี่เป็นคนรักสวยรักงาม ชอบของแบรนด์เนมต่าง ๆ พี่มึนเพื่อยไปกับสิ่งเหล่านี้เยอะ ด้วยอาชีพเซลส์ด้วย รายรับในแต่ละเดือนก็จะไม่คงที่ ทำให้เป็นหนี้บัตรเครดิตอีก ไหนจะค่าใช้จ่ายของลูก ทั้งค่าเทอม ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลูกอยากได้อะไรพี่ก็ซื้อให้ ทำให้บางเดือนพี่หมุนเงินไม่ทัน” (เนย นามสมมติ, 2559)

“พี่มีภาระในแต่ละเดือนสูง พี่จ้างพี่เลี้ยงเด็ก มีค่าผ่อนรถด้วย ลูกกำลังจะเข้าโรงเรียน ก็มีภาระค่าเทอมอีก ค่าใช้จ่ายกิจกรรมต่าง ๆ ของลูก บางเดือนพี่ต้องเอาเงินที่ออมไว้ออกมาใช้ก่อนเพราะหมุนไม่ทัน การวางแผนการเงินมันก็เสียระบบ พี่ก็พยายามควบคุมค่าใช้จ่ายให้ดีกว่านี้ เพราะเงินที่เก็บให้ลูกพี่ไม่อยากจะเอามาใช้ถ้าไม่จำเป็น” (มด นามสมมติ, 2559)

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

แม่เลี้ยงเดี่ยวได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงินเพิ่มเติม โดยเริ่มศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตนเองด้านการเงิน จัดบันทึกรายได้ ทำให้ทราบรายรับทั้งหมดของตนเอง เพื่อสามารถนำมาคำนวณค่าใช้จ่ายและเหลือเก็บออม มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้แยกประเภทของรายจ่ายทั้งหมดได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยลง นอกจากนี้แม่เลี้ยงเดี่ยวยังได้วางแผนความมั่นคงในอนาคตให้แก่บุตรด้วยการทำประกันชีวิตและการลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ โดยแนวทางในการแก้ปัญหาของแม่เลี้ยงเดี่ยวนั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวยังมีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายไม่คงที่ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แม่เลี้ยงเดี่ยวจึงศึกษาข้อมูลของตนเองในด้านการเงิน เพื่อให้ทราบรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน และทำการจัดบันทึกข้อมูลไว้ เพื่อประเมินสถานะทางการเงินว่ามีความมั่นคงเพียงใด และพยายามทำให้รายรับที่ได้ในแต่ละเดือนหลังหักค่าใช้จ่ายแล้วมีจำนวนที่คงที่

หรือใกล้เคียงกันในทุก ๆ เดือน เพื่อให้ในแต่ละเดือนนั้นมีเงินออมเหลือเก็บ แต่ถ้าเดือนไหนไม่มี แม่เลี้ยงเดี่ยวจะมองในส่วนของรายจ่ายว่ามีรายจ่ายส่วนใดเป็นส่วนที่เกินจำเป็นและสามารถตัดทิ้งได้บ้าง รวมไปถึงส่วนใดที่สามารถจะลดรายจ่ายลงได้อีก เพื่อให้หยอดเงินสุทธิต่อเดือนนั้นสูงขึ้น ทำให้สามารถมีเงินเหลือเก็บออมได้มากขึ้น

“พี่มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย พอเรามาทำจริงจัง เราจะรู้ว่าสถานะการเงินตอนนี้เป็นยังไง แล้วก็คิดว่าสิ่งไหนควรใช้ สิ่งไหนไม่ควรใช้ พอมีลูกจะซื้ออะไรก็คิดหนักเลย จะใช้ยังไงให้เหลือเก็บ” (เป็ด นามสมมติ, 2559)

“พี่เริ่มลดการท่องเที่ยวลง ลดจำนวนครั้งลงจากแต่ก่อน เพราะมันก็ใช้เงินจำนวนมาก พอมาคิด ๆ เราเอาเงินส่วนท่องเที่ยวมาเก็บเพิ่มเป็นเงินเก็บให้ลูกในเรื่องการศึกษาดีกว่า” (พลอย นามสมมติ, 2559)

“หลังจากที่รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้พี่เริ่มลดสิ่งที่ฟุ่มเฟือย พี่ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ทำให้รู้ว่าพี่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมาก ยอมรับว่าชอบแต่งตัวมากแต่ตอนนี้จำเป็นต้องลด เพื่อให้มีเงินเพียงพอใช้จ่าย” (เนย นามสมมติ, 2559)

แม่เลี้ยงเดี่ยวเลือกการทำประกันชีวิต เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการออม อีกทั้งยังสามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายลง เนื่องจากการทำประกันชีวิตในปัจจุบันมีมากมายหลายรูปแบบ ทั้งประกันสุขภาพที่จะช่วยให้แม่เลี้ยงเดี่ยวไม่ต้องกังวลในเรื่องของค่าใช้จ่ายในยามเจ็บป่วยของตนและลูกที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และแม่เลี้ยงเดี่ยวเลือกทำการออมเพื่อการศึกษาที่เป็นการออมโดยที่ไม่สามารถดึงเงินออกมาใช้ก่อนได้จนกว่าจะอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นการออมที่ทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวมีวินัยในการออมมากขึ้นโดยคิดถึงลูกเป็นหลัก และการทำประกันชีวิตนั้นยังสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้ ทำให้ค่าใช้จ่ายในเรื่องภาษีของแม่เลี้ยงเดี่ยวต่ำลง แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการทำประกันชีวิตจะเป็นกลุ่มผู้ที่มีเงินออมอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งคาดการณ์ไว้ว่าเพียงพอต่อการทำประกันและมองเห็นประโยชน์ว่าจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการรักษาพยาบาลได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ไม่ได้ทำประกันชีวิต

จะไม่เห็นความสำคัญ แต่คิดว่าตนเองยังไม่ได้มีเงินเหลือเพียงพอกับการซื้อประกันจึงยังไม่ได้ตัดสินใจที่จะซื้อ ยังคงชะลอไว้เพื่อรอให้รายรับสุทธิแน่นอนกว่านี้ก็จะตัดสินใจซื้อในภายหลัง

“พี่ทำประกันชีวิตให้ลูกไว้ มันเป็นการออมแบบหนึ่งนะพี่ว่า ส่งเบี้ยไป 20 ปี ก็ได้เป็นเงินก้อนไว้ให้ลูก พี่ก็เลือกที่พอกำลังเราส่งไหว” (มด นามสมมติ, 2559)

“พี่ทำประกันเมื่อลูกพี่อายุถึง 20 ปี เค้าก็จะได้เงินออกมา หรือไม่เก็บเงินออกมาก็เก็บเงินต่อไปได้ด้วย” (พลอย นามสมมติ, 2559)

แม่เลี้ยงเดี่ยวเลือกการลงทุนในกองทุนต่าง ๆ ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะสามารถเพิ่มรายได้จากดอกเบี้ยที่ได้รับมา ซึ่งกองทุนต่าง ๆ นั้นจะมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าการฝากเงินประจำกับธนาคาร แต่การเลือกลงทุนในกองทุนนั้นก็มีความเสี่ยง แม่เลี้ยงเดี่ยวจะเลือกการลงทุนในกองทุนที่มีความเสี่ยงไม่มากนักตามกำลังที่พอจะทำไหว แต่สามารถให้ผลตอบแทนที่ดี เช่น กองทุน บลจ.ของธนาคารต่าง ๆ โดยแม่เลี้ยงเดี่ยวมีการหาข้อมูลเบื้องต้น ทำความเข้าใจกับความเสี่ยงและผลตอบแทนที่จะได้รับ

แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการลงทุนในกองทุนนั้นมีเหตุผลเช่นเดียวกับการซื้อประกัน คือมีจำนวนเงินเหลือสุทธิเพียงพอในการออมและตัดสินใจลงทุนในกองทุนอื่น ๆ แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีข้อมูลหรือความรู้ด้านนี้อยู่บ้างแล้วมักจะมองช่องทางในการเลือกลงทุนมากกว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ไม่มีข้อมูลเรื่องกองทุนอยู่เลย แนวความคิดในการบริหารจัดการชีวิตของแม่เลี้ยงเดี่ยวนั้นไม่ได้เหมือนกันในทุกๆราย แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความรู้ดั้งเดิม และความถนัดของแต่ละบุคคล ซึ่งหากมีการให้ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะเจาะจงไปที่กลุ่มแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยเฉพาะนั้นก็สามารถช่วยให้แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการบริหารจัดการการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

“พี่เลือกทำกองทุน พี่อยากทำให้พอกพูนเพื่อการศึกษาของลูกในอนาคต ถ้าส่วนที่เป็นของลูกก้อนที่เราจะใช้เป็นปีพี่จะลงเป็นกองทุน และลงทุนในตราสารหนี้ด้วย แต่ไม่ว่าจะเก็บก้อนไหนก็ต้องดูสถานะตลาดด้วยนะคะ” (พลอย นามสมมติ, 2559)

“พี่กำลังศึกษาข้อมูลที่จะลงทุนในกองทุน ตอนนี้เลี้ยง กองทุน บลจ.ของธนาคาร เพราะปกติพี่ฝากออมทรัพย์ดอกเบี้ยมันก็น้อย พี่มีเงินเก็บที่เก็บไว้ให้ลูก พี่เลยคิดจะเอาเงินมาลงกองทุน บลจ.ดีกว่า” (เปิ้ล นามสมมติ, 2559)

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดการวางแผนและการจัดการทางการเงิน ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ชื่อ (นามสมมติ)	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข ปัญหา
เปิ้ล	1.ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย 2.ฝากเงินออม 3.หารายได้เสริมจากงานประจำ 4.ตั้งเป้าหมายระยะสั้นใน 1 ปี จะเก็บเงินให้ได้ 50,000 บาท 5.ตั้งเป้าหมายระยะยาวอยากส่งลูกเรียนสูงๆ อยากหยุดทำงานอายุ 60 ปี และมีเงินเก็บสักก้อนไว้ใช้	1.ชอบซื้อปิ้ง ก็มีใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทำให้มีหนี้บัตรเครดิต	1.ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ลดค่าใช้จ่ายซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย 2.หารายได้เสริมรับริวิว สินค้าในเพจเฟซบุ๊ก 2.กำลังศึกษาข้อมูลที่จะลงทุนในกองทุน
เนย	1.วางแผนหารายได้เสริม 2.ตั้งเป้าหมายระยะยาว อยากมีธุรกิจของตัวเอง อีก 10 ปีข้างหน้า จะเก็บเงินให้ได้ 500,000 บาท	1.รายได้ไม่คงที่ มีภาระค่าใช้จ่ายสูง ทำให้มีเงินไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย 2.ชอบแต่งตัว ชอบซื้อเสื้อผ้า เครื่องสำอางค์	1.ลดซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย 2.ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย 3.หารายได้เสริมโดยขายเครื่องสำอางค์

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดการวางแผนและการจัดการทางการเงิน ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้ให้ข้อมูลหลัก (ต่อ)

ชื่อ (นามสมมติ)	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไขปัญหา
เนย (ต่อ)	<p>เพื่อเป็นทุน</p> <p>3.วางแผนฝากเงินประจำ 24 เดือน เพื่อให้ได้ ดอกเบี้ยสูง</p> <p>4.วางแผนทำประกันชีวิต เพื่อทุนการศึกษาของลูก</p>	<p>ฟุ่มเฟือย</p> <p>3.มีหนี้บัตรเครดิต</p>	<p>ในโซเซียล</p>
มด	<p>1.ปรับเปลี่ยนรูปแบบ ค่าใช้จ่าย หันมาใช้ บริการรถสาธารณะ เพื่อ ประหยัดค่าน้ำมันรถ</p> <p>2.วางแผนทำประกัน การศึกษาลูก อยากให้ลูก เรียนสูงๆ</p> <p>3.มีการบริหารหนี้ โดยใช้ บัตรเครดิตในสิ่งของที่ จำเป็น และชำระถูกรอบ บิล เพื่อนำเงินสดไปใช้ จ่ายอยากอื่น ทำให้เกิด สภาพคล่องของเงินสด มากขึ้น</p>	<p>1.มีการระงับค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนสูง ทำให้การวางแผนการเงินเสีย ระบบ</p>	<p>1.มีการวางแผนและ ควบคุมค่าใช้จ่าย เพื่อให้ มีเงินเพียงพอใช้จ่ายใน ทุก ๆ เดือน</p>

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดการวางแผนและการจัดการทางการเงิน ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้ให้ข้อมูลหลัก (ต่อ)

ชื่อ (นามสมมติ)	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไขปัญหา
พลอย	1.ทำรายรับ-รายจ่าย 2.ตั้งเป้าหมายระยะสั้น เก็บเงินเพื่อท่องเที่ยวต่างประเทศ 3.ตั้งเป้าหมายระยะยาว อยากส่งลูกเรียนต่างประเทศถึงปริญญาเอก อยากมีเงินไว้ใช้ยามเกษียณ ซื้อที่ดินปลูกบ้านต่างจังหวัดและมีเงินไว้รักษาสุขภาพ	1.มีนิสัยชอบการท่องเที่ยวจึงทำให้สูญเสียเงินเยอะและมีเงินเก็บได้ไม่มากพอ 2.มีการลงทุน LTF ระยะ 5 ปี แต่เมื่อถึงเวลาก็เบิกเงินมาใช้ ทำให้เสียเวลาในการเก็บออม	1.ลดการท่องเที่ยว เพื่อนำเงินไปเป็นเงินเก็บไว้ใช้ในการศึกษาของลูก 2.ทำประกันชีวิตไว้ให้ลูก เพื่อเป็นเงินก้อนไว้ใช้ในอนาคต 3.ซื้อกองทุน กองหุ้น และตราสารหนี้
เพลิน	1.มีการหารายได้เสริม 2.มีการวางแผนการเงินโดยออมให้ได้ ปีละ 100,000 บาท 3.มีการบริหารหนี้จากการกู้ยืมเงินมาลงทุนทำธุรกิจฟิตเนส โดยมีการทยอยส่งให้ตรงตามงวดที่ต้องชำระ	1.มีหนี้ในการลงทุนทำธุรกิจ ทำให้เริ่มเก็บเงินได้ช้า และมีเงินเก็บน้อย 2.ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซื้อของใช้ ของเล่น เนื่องจากอยากให้ลูกรู้สึกไม่ขาด	1.ทำรายรับ-รายจ่าย 2.หารายได้เสริม รับสอนโยคะตามบ้านและเป็นวิทยากรบรรยายตามงานต่าง ๆ

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดการวางแผนและการจัดการทางการเงิน ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้ให้ข้อมูลหลัก (ต่อ)

ชื่อ (นามสมมติ)	การวางแผนและการจัดการทางการเงิน	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข ปัญหา
ส้ม	1.ทำรายรับ-รายจ่าย 2.มีการวางแผนการเงินเพื่อขยายร้านอาหาร โดยเก็บเงินเดือนละ 5,000 บาท 3.วางแผนซื้ออาคารพาณิชย์ 1 คูหา เพื่อให้คนเช่า 4.มีการฝากเงินประจำ	1.ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนในกองทุนต่างๆ 2.นำเงินสดไปลงทุนขยายร้าน ทำให้ขาดสภาพคล่องทางการเงิน	1.หารายได้เสริม โดยรับทำอาหารกล่องส่งตามงานต่างๆ ออกบูทตามงานอาหารต่างๆ รับบริการส่งอาหาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้ลูกค้า

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษากว้างแวงและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการวางแผนและการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของแม่เลี้ยงเดี่ยว ที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการทางการเงิน หรือการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของแม่เลี้ยงเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร

พบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวมีการจัดระเบียบการเงิน มีการทำรายรับ รายจ่าย แม่เลี้ยงเดี่ยวส่วนใหญ่จะมีหารายได้เสริม หารายได้พิเศษเพื่อเพิ่มรายได้ และให้รายรับ รายจ่ายเพียงพอที่จะเลี้ยงดูบุตร ตนเองและครอบครัว แม่เลี้ยงเดี่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้มีรายรับแค่เพียงทางเดียว นอกจากจะเป็นพนักงานประจำหรือประกอบอาชีพอิสระแล้ว ยังมีการหารายได้เสริมจากสื่อโซเชียล เช่น การขายเสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า เครื่องสำอางค์ออนไลน์ หรือนำความสามารถที่ตนเองมีอยู่มาเป็นอีกช่องทางในการเพิ่มรายได้ เช่น สอนโยคะ อย่างนี้เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแบ่งเวลาในการทำงาน เพื่อมาเลี้ยงดูบุตร แม่เลี้ยงเดี่ยวส่วนใหญ่จะอยู่กับครอบครัวที่มีพ่อแม่ของตนช่วยเลี้ยงดูบุตร แต่บางท่านที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัวจะนำบุตรไปฝากกับสถานเลี้ยงเด็กหรือเนอสเซอรี่ เพื่อที่จะสามารถทำงานประจำและงานพิเศษได้เต็มที่ จะเห็นได้ว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวในปัจจุบันสามารถจัดการทางการเงินได้ดีขึ้น สามารถเลี้ยงดูและส่งบุตรเรียนในโรงเรียนที่ดี ๆ ได้แม่เลี้ยงเดี่ยว มีพฤติกรรมการออมโดย มีบัญชีเงินฝากประจำให้กับบุตรเพื่อเป็นค่าเล่าเรียนของบุตรในอนาคตมีการวางแผนซื้อสินทรัพย์ มีการซื้อประกันชีวิต มีการวางแผนภาษีโดยใช้ประกันชีวิตลดหย่อนภาษี มีการวางแผนการใช้เงินทั้งในระยะ

สั้น ระยะกลางและระยะยาวที่กำลังจะเกิดขึ้นมีการลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์ การฝากเงินออกประจำ และการลงทุนในกองทุนต่าง ๆ

1.1 ประเมินฐานะทางการเงิน

ผลวิจัยพบว่า แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการประเมินฐานะการเงินของตนเองว่าเพียงพอต่อการใช้จ่ายและเก็บออมหรือไม่ โดยการสำรวจตัวเอง เพื่อให้รู้จักอุปนิสัยเงินของตนเอง โดยมีการทำรายรับ รายจ่าย ทำบัญชีอย่างง่าย เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการเงินของตนเองอย่างชัดเจน ทำให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายของตน เนื่องจากภาระที่เพิ่มขึ้นแม่เลี้ยงเดี่ยวจึงมีการหารายได้เสริมเพื่อให้รายรับรายจ่ายเพียงพอที่จะเลี้ยงดูตนเอง เลี้ยงดูบุตร และครอบครัวของตน

1.2 กำหนดเป้าหมายในชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการกำหนดเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและเป้าหมายในระยะยาว โดยมีการวางแผนการเงินเพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรในอนาคต วางแผนการเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำวันทั้งของตนและบุตร เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพให้ชีวิตมีความมั่นคง เพื่อเป็นเงินสำรองยามฉุกเฉินในยามเจ็บป่วย เพื่อเลี้ยงดูครอบครัวและวางแผนการเงินเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

1.3 การวางแผนการเงินเพื่อบรรลุเป้าหมาย

ผลการวิจัยพบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวมีการวางแผนการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีการบริหารรายรับ รายจ่าย มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย จนมีเงินเพียงพอที่จะเก็บออม แม่เลี้ยงเดี่ยวมีพฤติกรรมการออม มีบัญชีเงินฝากประจำให้กับบุตรเพื่อเป็นค่าเล่าเรียนของบุตรในอนาคต มีการวางแผนซื้อสินทรัพย์ มีการซื้อประกันชีวิต มีการวางแผนภาษีโดยใช้ประกันชีวิตลดหย่อนภาษี มีการวางแผนการใช้เงินทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลางและระยะยาว ที่กำลังจะเกิดขึ้นมีการลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์ การซื้อพันธบัตร การฝากเงินออกประจำ

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

พบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องกลายเป็นผู้นำครอบครัว และหาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียว ส่งผลให้แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของบุตรทั้งหมด แม้ว่าบางครั้งสามีจะให้เงินช่วยเหลือ แต่ก็ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายของบุตร แม่เลี้ยงเดี่ยวมักเกิดความรู้สึกว่า ไม่สามารถหาเงินมาเลี้ยงบุตรได้อย่างเพียงพอ การแยกครอบครัวส่งผลให้แม่

เลี้ยงเดี่ยว กลายเป็นผู้นำที่ต้องหาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียว เป็นผลให้ต้องหารายได้มากขึ้นเพื่อทดแทนรายรับที่สูญเสียไป ซึ่งก่อให้เกิดความเครียดยังมีผลต่อสุขภาพจากการพักผ่อนไม่สม่ำเสมอ ต้องพยายามอย่างมากเพื่อหาเลี้ยงให้ได้เพียงพอ แม่เลี้ยงเดี่ยวมีปัญหาการเงินที่รายรับไม่สมดุลกับรายจ่ายทำให้เกิดหนี้สิน ไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน หรือการเป็นหนี้จากบัตรเครดิต เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันที่ส่งผลกระทบทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวเกิดอุปสรรคในการวางแผนทางการเงิน และมีพฤติกรรมการใช้จ่ายกับสินค้าฟุ่มเฟือยในการซื้อของใช้ให้กับตนเองและบุตร โดยเฉพาะเรื่องของบุตรแม่เลี้ยงเดี่ยวจะพยายามผลักดัน และส่งเสริมบุตรทุกอย่าง โดยเฉพาะเรื่องของการเรียน แม่เลี้ยงเดี่ยวจะให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะอยากให้บุตรมีอนาคตที่มั่นคงกว่าตนเอง หรือแม้กระทั่งของใช้ เสื้อผ้า ของเล่น แม่เลี้ยงเดี่ยวก็มักจะซื้อให้บุตรของตนเกินความจำเป็น เนื่องจากอยากชดเชยให้บุตรมีทุกอย่าง เสมือนครอบครัวที่สมบูรณ์ อีกทั้งแม่เลี้ยงเดี่ยวบางคนยังมีขาดทักษะเชิงลึก เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการวางแผนและการจัดการทางการเงินและการออมที่เหมาะสมกับตนเอง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

พบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงินเพิ่มเติม โดยเริ่มศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตนเองด้านการเงิน มีการจดบันทึกรายได้ ทำให้ทราบรายรับทั้งหมดของตนเอง เพื่อสามารถนำมาคำนวณค่าใช้จ่ายและเหลือเก็บออม มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้แยกประเภทของรายจ่ายทั้งหมดได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยลง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าใช้จ่ายเงิน โดยใช้เงินอย่างประหยัด อดออมมากยิ่งขึ้น ไม่ซื้อของใช้ให้กับลูกในราคาแพง และคำนึงถึงเหตุและผลที่ต้องซื้อของใช้ให้กับลูก เพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยให้บุตรรู้จักคุณค่าของเงิน ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีเหตุ มีผลไม่ตามใจจนเกินไปและให้บุตรมีนิสัยรักการออมอีกด้วย แม่เลี้ยงเดี่ยวมีการหาอาชีพเสริม เพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของตนเองและบุตร นอกจากนี้แม่เลี้ยงเดี่ยวยังได้วางแผนความมั่นคงในอนาคตให้แก่บุตรด้วยการทำประกันชีวิตและการลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการวางแผนและการจัดการทางการเงินส่วนบุคคล มีทักษะในการบริหารจัดการทางการเงินในระดับปานกลาง โดยพบว่าแม่เลี้ยงเดี่ยว มีการจัดระเบียบการเงิน มีการทำรายรับ รายจ่าย ทำบัญชีอย่างง่าย มีการหารายได้เสริม เพื่อให้รายรับ รายจ่ายเพียงพอที่จะเลี้ยงดูตนเอง เลี้ยงดูบุตรและครอบครัว มีการวางแผนซื้อสินทรัพย์ มีการซื้อประกันชีวิต การที่แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องมีการวางแผนการเงินให้รอบคอบมากขึ้น เนื่องจากมีภาระที่เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า สอดคล้องกับ รัชนิกร วงศ์จันทร์ (2533) ที่กล่าวว่า บุคคลต้องรู้จักการบริหารจัดการรายรับรายจ่ายให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ต้องมีการวางแผนการจัดการทางการเงินส่วนบุคคล หากขาดทักษะในการวางแผนการเงินจะทำให้กลายเป็นปัญหาทางการเงิน เนื่องจากแม่เลี้ยงเดี่ยวมีรายรับที่ไม่สมดุลกับรายจ่าย ปัญหาและอุปสรรคที่แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องเผชิญ คือการมีภาระที่เพิ่มขึ้น บางเดือนรายรับอาจไม่พอกับรายจ่าย มีการกู้ยืมทำให้เกิดหนี้สิน มีพฤติกรรมค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น มีการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยให้กับบุตร เช่น ของเล่น เสื้อผ้า เนื่องจากอยากให้บุตรของตน มีความสมบูรณ์พร้อมเหมือนครอบครัวอื่น ๆ ด้วยสิ่งของต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัย เกวลี เจนดิษฐการ (2555) ที่กล่าวว่า แม่เลี้ยงเดี่ยวนั้นมีความรู้สึกผิดที่ทำให้บุตรของตน ไม่สมบูรณ์ จึงนำไปสู่พฤติกรรมการบริโภค เพื่อชดเชยความไม่สมบูรณ์ให้แก่บุตรของตน โดยแม่เลี้ยงเดี่ยวจะซื้อทุกสิ่งที่จะช่วยเพิ่มความสมบูรณ์พร้อมของบุตรให้เท่าเทียมกับบุตรคนอื่น การแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว มีการแก้ไขปัญหาโดยมีความรู้ความเข้าใจและศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินในยุคปัจจุบัน อีกทั้งมีการจดบันทึก ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เพื่อให้ทราบรายได้และรายจ่ายทั้งหมดของตนและทราบถึงการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เพื่อนำมาพิจารณาและวางแผนการใช้จ่ายการเงิน ทำให้เรารู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อสินค้า เท่าที่จำเป็นและมีประโยชน์เท่านั้น สอดคล้องกับ กิตติพัฒน์ แสตนวิสุข (2550) ได้กล่าวว่า การวางแผนการเงินที่ดีจะทำให้เราสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตในแต่ละช่วงวัยได้ โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายทางการเงิน ซึ่งอาจจะมีเป้าหมายหลากหลาย และเป้าหมายเหล่านี้จะเป็นเครื่องกำหนดว่าจะต้องเก็บออมมากน้อยเพียงใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และควรกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน สามารถทำได้จริง จะช่วยทำให้การวางแผนประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. แม่เลี้ยงเดี่ยวมีความรู้ความเข้าใจการวางแผนและการจัดการทางการเงินที่ยังขาดทักษะเชิงลึก เช่น การลงทุนในกองทุน การเล่นหุ้น เป็นต้น ดังนั้น สถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งให้ความรู้พื้นฐานและข้อมูลเชิงลึก ในเรื่องการจัดการการเงินส่วนบุคคล การวางแผนทางการเงิน และการออมที่ถูกต้อง รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้เครื่องมือทางการเงิน และการลงทุนแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อสามารถวางแผนทางการเงินระยะยาวสำหรับตนเองได้ในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีบริการทางด้านกรวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ควรจะมีพนักงานที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูง เพื่อให้คำแนะนำและปรึกษาแก่ผู้ที่ต้องการเข้าไปใช้บริการ ให้มีความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินมากขึ้นขณะเดียวกัน บุคคลเอง ควรที่จะมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการวางแผนทางการเงินเพื่อทำให้การวางแผนทางการเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. แม้ว่าการศึกษานี้จะเป็นการศึกษาเพียงส่วนหนึ่งของกลุ่มแม่เลี้ยงเดี่ยว ที่ได้มาโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีความน่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง แต่ผลการศึกษาชี้เชื่อว่าพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้อง สำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยว เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงอันจะเป็นประโยชน์ สำหรับสถาบันการเงินในการพัฒนารูปแบบการออมให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งเป็นข้อมูลในการใช้ประเมินพฤติกรรมและศักยภาพของผู้ออมเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนทางการเงินต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเชิงลึกวิธีการวางแผนและการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของแม่เลี้ยงเดี่ยวในเขตอื่น ๆ นอกจากตัวแปรที่ผู้ศึกษาเลือกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อใช้ในการตัดสินใจการออมเงินและการลงทุนทางการเงินที่เป็นประโยชน์สูงขึ้น มากกว่าการออมไว้กับธนาคารเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพื่อจะทำให้ผลการศึกษา มีความสมบูรณ์มากขึ้น

รายการอ้างอิง

- Bohannon, P. (1970). *Divorce and after: An analysis of the emotional and social problems of divorce*. Garden City, NY: Anchor.
- Pearlin, L., & Joyce, J. (1977). *Marital Status, Life-Strains and Depression*. American Sociological Review.
- กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์. (2531). ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดาหรือมีทั้งบิดามารดา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กร ศิริโชควัฒนา. (2551). วิธีบริหารเงินของเศรษฐีที่คนอยากรวยต้องเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ยูแพดอินเตอร์.
- กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข. (2556). เงินทองต้องใส่ใจ. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- เกวลี เจนดิษฐการ. (2555). การศึกษาการจัดการและการรับมือกับความเครียดของแม่เลี้ยงเดี่ยว. การศึกษาอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรินทร์ เทศวานิช. (2542). เงิน ตลาดการเงิน และสถาบันการเงิน. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- จිරนนท์ พิมพ์วาร. (2556). ลักษณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของมารดาในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว : กรณีศึกษากลุ่มมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2542). การศึกษาครอบครัวไทย: ข้อคิดและแนวทางการศึกษาในผู้หญิงแรงงาน และแรงงานหญิง. กรุงเทพฯ: นพบุรีการพิมพ์.
- ชลลดา จารุศิริชัยกุล. (2555). เป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวอย่างมีคุณภาพ: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ตรีสุข ธงไชย. (2540). ปัญหาความเครียดในครอบครัวและวิธีจัดการกับปัญหาของวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวคนเดียว และครอบครัวปกติ : ศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตเวชศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ สมุทรชีวะ. (2556). การจัดการการเงินและหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรบ้านเนินยาง ตำบลห้วยแร่ อำเภอมือง จังหวัดตราด. การศึกษาอิสระ เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ธัญวงศ์ กิรติวานิชย์. (2550). เงินทอง ของมีค่า. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- พิจิตร นุชนุ่ม. (2557). การให้ความหมายและที่มาของความหมาย กระบวนการออมเงิน ปัญหาและอุปสรรค ในการออมเงินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนต์ทนา คงแก้ว และคณะ. (2557). รายงานการวิจัยการบริหารการเงินส่วนบุคคลเพื่อสู่สภาพทางการเงินของข้าราชการใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- มาลี จิรวัดนานัน. (2545). กระบวนการเข้าสู่การเป็นครอบครัวแม่คนเดียว. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มุกดา โควกกุล. (2559). การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจปริทัศน์, 12(1), 128-149.
- รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2533). การบริหารการเงินส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- รัตนา สายคณิต. (2544). มหเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์จากทฤษฎีสุนโยบาย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2555). สถานการณ์ครอบครัวไทย : กรณีศึกษาครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนทยา เขมวิรัตน์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากร กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงการคลัง. (2556). ความสำคัญของการออม. Retrieved from http://mofcoop.mof.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=64:morbid
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2560). รายงานสถิติจำนวนทะเบียนหย่า. Retrieved from http://stat.bora.dopa.go.th/stat/marry/yk/yk_59.html
- สิตาภา บัวเกษ. (2552). ตลาดการเงินและสถาบันการเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุขใจ น้ำฟู๊ด และคณะ. (2551). กลยุทธ์การบริหารการเงินส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

เนื่องจากงานวิจัยเรื่องการวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ช่วงที่ 1 ประวัติชีวิตการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว

1. ประวัติชีวิตส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และรายจ่ายต่อเดือน

2. สาเหตุที่ตัดสินใจเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว
3. รู้สึกอย่างไรเมื่อเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว
4. ระยะเวลาที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว
5. นิยามตัวเองอย่างไรเกี่ยวกับการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว
6. มีวิธีการเลี้ยงลูกอย่างไร

ช่วงที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

ส่วนบุคคล

1. มีการวางแผนการเงินอย่างไรบ้างทั้งในระยะสั้น ระยะยาว
2. มีการวางแผนการออมอย่างไรบ้าง
3. มีการวางแผนการลงทุนอย่างไรบ้าง
4. มีการวางแผนบริหารหนี้สินอย่างไรบ้าง
5. มีการวางแผนบริหารความเสี่ยงอย่างไรบ้าง
6. มีการวางแผนเกษียณอย่างไรบ้าง
7. มีการวางแผนภาษีอากรอย่างไรบ้าง
8. มีการจัดสรรเงินสำหรับค่าใช้จ่าย ค่าการศึกษาลูก และใช้ส่วนตัวอย่างไร
9. มีการวางแผนอนาคตลูกในด้านการศึกษาอย่างไรบ้าง

ช่วงที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

1. มีใครช่วยเหลือลูก
2. มีภาระค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง
3. สามที่หย่าร้างไปช่วยรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของลูกหรือไม่
4. มีหนี้สินหรือไม่ และสาเหตุของการเป็นหนี้
5. อาชีพที่ทำอยู่ เงินเพียงพอหรือไม่ และเป็นอาชีพที่มั่นคงหรือไม่

ช่วงที่ 4 แนวทางในการแก้ไขปัญหาการวางแผนและการจัดการทางการเงิน

1. หากเงินไม่เพียงพอมีการแก้ไขปัญหาอย่างไร
2. มีอาชีพเสริมหรือไม่
3. หากไม่สบายมีเงินรักษาหรือไม่ มีการวางแผนเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองอย่างไร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวไอยรา ผ่านเมือง
วัน เดือน ปี เกิด	8 กุมภาพันธ์ 2533
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
วุฒิการศึกษา	ว.ท.บ.ฟิสิกส์
ที่อยู่ปัจจุบัน	52 หมู่1 ต.เชียงเคี่ยน อ.เทิง จ.เชียงราย 57230

